На прастор, на шырокі разлог
Выходзі, мой народ, грамадою...
Якуб Колас

№ 211 (1275)
Аўторак, 13 лістапада 2001 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай і рускай мовах
Перыядычнасць — 5 разоў у тыдзень

Кошт: у кіёсках і крамах — 120 руб., у індывідуальных гандляроў — свабодны.

Народная Воля

НАДВОР'Е

Сёння ўдзень па краіне захавецца воблачнае з праясненнямі надвор'е, на большай частцы тэрыторыі — апады ў выглядзе дажджу і мокрага снегу. Вецер заходні і паўночна-заходні, 6—11 м/с. Тэмпература паветра ў Віцебску, Магілёве — +2...+4, Гродне — +4...+6, Брэсце — +5...+7, Мінску, Гомелі — +3...+5.

У наступныя двое сутак: месцамі кароткачасовы снег, на дарогах — галалёдзіца. Вецер паўночна-заходні, 4—9 м/с. Тэмпература паветра ўначы — -2...-7, удзень — -3...+2.

ПУЛЬС

Судзілі разам з крыжам

Як вядома, працягваецца працэс над абаронцамі Курапатаў. Днямі судзілі аднаго з актывістаў КХП БНФ Уладзіміра Юхо. У залу пасяджэнняў Уладзімір прыйшоў разам з крыжам, разам з якім і атрымаў пакаранне ў выглядзе штрафу ў памеры 5 мінімальных заработных плат.

Па словах выконваючага абавязкі старшыні партыі Юрася Беленькага, "суд праходзіў закрыта і з парушэннем заканадаўства, старшыня суда Людміла Даўжэнка нікога не дапусціла прысутнічаць падчас пасяджэння".

Дарэчы, менавіта Уладзімір Юхо не так даўно ў Курапатах у сутычках з міліцыянтамі зламалі руку і адбілі нырку.

Мікола БУСЕЛ.

Журналіст Уладзімір Лапцэвіч папрасіў палітычнага прытулку ў Германіі

Журналіст Магілёўскага абласнога радыё, старшыня гарадской арганізацыі Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Народная Грамада) Уладзімір Лапцэвіч папрасіў палітычнага прытулку ў Германіі. Прычынай свайго ўчынку ён называе ціск, што аказваўся на яго па месцы асноўнай працы.

Некалькі дзён таму Уладзімір Лапцэвіч узяў водпуск за свой кошт і разам з жонкай выехаў у Германію, дзе звярнуўся з заявай у праваабарончыя арганізацыі шэрагу еўрапейскіх дзяржаў.

У 1997 годзе Уладзімір Лапцэвіч быў затрыманы і аштрафаваны за распаўсюджванне апазіцыйных улётак. Апратэстоўваючы гэтае рашэнне, ён прайшоў усе судовыя інстанцыі. У выніку Камітэт па правах чалавека ААН прызнаў рашэнне беларускага суда незаконным. Потым Лапцэвіч быў пазбаўлены акрэдытацыі ва ўпраўленні ўнутраных спраў аблвыканкама. Апрача таго, паводле слоў журналіста, у яго неаднаразова ўзнікалі праблемы па месцы працы, звязаныя з яго палітычнымі поглядамі.

Канстанцін УВАРАЎ.

У Шэймана просяць раскрыць праўду пра Курапаты

Грамадскае аб'яднанне "Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны" (ТБМ) просіць генеральнага пракурора Беларусі Віктара Шэймана абнародаваць вынікі расследавання, праведзенага ў Курапатах у 1997-1999 гадах.

Вынікі следства па раскрыцці злачынстваў у Курапатах, якое ў 1988-1989 гадах правяла пракуратура БССР пад кіраўніцтвам Георгія Тарнаўскага, былі даведзены да грамадскасці. Вынікі аналагічнага следства, праведзенага ў 1995 годзе старшым следчым па асабліва важных справах Пракуратуры Беларусі Валерыем Камароўскім, таксама былі апублікаваны ў рэспубліканскай прэсе. У 1997—1999 гадах старшым памочнікам ваеннага пракурора Віктарам Сомавым праводзілася новае расследаванне трагедыі ў Курапатах, аднак афіцыйная інфармацыя па выніках расследавання не была абнародавана.

Марат ГАРАВЫ.

Ордэн Чырвонай зоркі знайшоў героя праз 54 гады

Жыхар вёскі Машанакі Магілёўскага раёна Ілья Узянкоў атрымаў ордэн, якім ён быў узнагароджаны 54 гады таму.

Указ аб узнагароджанні ордэнам Чырвонай Зоркі Ілы Узянкова, які служыў у гады Вялікай Айчыннай вайны сувязістам 69-й танкавай брыгады, быў падпісаны 6 лістапада 1947 года. Аднак атрымаць узнагароду ветэран вайны змог толькі цяпер. З гэтай нагоды мясцовы сельскі Савет выдзеліў ардэнаносцу матэрыяльную дапамогу, а раённая адміністрацыя — прадуктовы пакет.

Канстанцін УВАРАЎ.

Прафілактыка ёдадэфіцыту

У Мінску прайшла спецыяльная рабочая нарада ў рамках праекта "Прафілактыка захворванняў, звязаных з дэфіцытам ёду". Яго арганізатарамі выступілі Міністэрства аховы здароўя Беларусі і Беларускае прадстаўніцтва Дзіцячага фонду ААН (ЮНІСЕФ).

Асноўнай мэтай правядзення нарады з'яўляецца рэалізацыя пастановы Савета міністраў аб прафілактыцы ёдадэфіцыту. У рабоце нарады бяруць удзел медыкі і спецыялісты розных міністэрстваў і ведамстваў рэспублікі і замежных прадстаўніцтваў. Яны абмяркуюць шэраг пытанняў, якія датычацца стану захворвання шчытападобнай залозы ў рэспубліцы, якасці і выкарыстання ў грамадскім харчаванні ёдаванай солі, а таксама распрацаваць накірункі па развіцці праекта "Прафілактыка захворванняў, звязаных з дэфіцытам ёду" на 2002 год.

Вольга АСІПЕНКА.

КРИК ДУШИ

Как жить на такую пенсию?

Прошу опубликовать мое письмо. Обращаюсь сразу в две газеты с надеждой, что моя просьба будет выполнена. Мотивами моего обращения послужило следующее:

Я отработал 43 года 8 месяцев 16 дней. Так подсчитано по трудовой книжке. 26 лет отработал хирургом, защитил кандидатскую диссертацию по экстренной хирургической помощи. В 1990 году случилась беда — трагически погибла сестра с мужем, заболел сам, стал инвалидом III группы (от II группы отказался), продолжая работать врачом Скорой медицинской помощи, так как работать хирургом не смог по состоянию здоровья.

И вот 25.09.2001 г. мне исполнилось 60 лет. Стал оформлять пенсию и стало страшно и обидно оттого, как относится к нам государство. Оформление пенсии — это хождение по мукам. А сумма пенсии... За все отработанное, за все невзгоды, трудности, работая на 1,5 ставки и более, не видя выходных и праздничных дней, получая гроши, а не зарплату, я **заработал пенсию в сумме 73.674 рубля.** Хочу спросить: "Как жить на эти деньги?" Это только на молоко и хлеб, а ведь что-то надо обуть и одеть. В магазинах цены баснословные, каждый день растут, а больше работать уже не могу по состоянию здоровья, да и сколько можно.

Вот такую заботу государства я испытал на своей шкуре. Вспоминаю свое тяжелое детство. Родители работали за трудодни, считай бесплатно, жили за счет подсобного хозяйства, в нищете. Отец умер рано — инвалид II группы Великой Отечественной войны. Воевал за "светлое будущее", будь оно, это "светлое будущее", трижды проклято. Моя мать перенесла два инфаркта после трагической гибели дочери, инвалид I группы по трудоувечью, получает пенсию 47.300 рублей. Чтобы человек не умер с голода, пришлось забрать ее к себе. Теперь у самого "оригинальная" пенсия. Как жить?

Не могу промолчать по поводу чековой приватизации. Она — одурачивание и обман. В свое время пришлось поверить и получить злополучные чеки. Часть вложил в одно предприятие. По сей день не получил ни копейки. Часть чеков вложил в завод "Медпрепараты". За полгода получил 500 рублей — на буханку хлеба. Бесполезно с начальником, он ссылался на такие законы, а в заключение сказал, что ему все это "по барабану".

Вот такие дела, вот такая у нас жизнь.

Станислав ПЕНЯВСКИЙ,
кандидат медицинских наук,
минчанин.

РУБАМ!

Няўжо апазіцыі няма чаго сказаць...

Памятаеце, як кіпелі страсці напярэдадні прэзідэнцкіх выбараў? Як апазіцыянеры дамагаліся тэле- і радыёэфіру і доступу ў дзяржаўныя СМІ? І раптам пасля выбараў усе заціхлі. Што здарылася? Няўжо ўсе праблемы, вакол якіх ішлі вострыя дыскусіі два-тры месяцы таму, ужо вырашаны? Няўжо апазіцыі няма чаго сказаць?

З гэтымі пытаннямі рэдакцыя "Народнай волі" звярнулася да лідэраў шэрагу партый і прафсаюзаў.

Мікалай СТАТКЕВІЧ, старшыня Сацыял-дэмакратычнай партыі "Народная грамада":

— Прасіць слова на тэлебачанні і ў дзяржаўных СМІ цяпер бессэнсоўна. Гэтае пытанне вырашаецца ў рамках Кансультатыўнага савета апазіцыйных палітычных партый. Там ёсць экспертная група па вырашэнні праблемы доступу ў дзяржаўныя СМІ. Мяркую, у межах дыялогу з уладай будзе ўзнята і гэтае пытанне. На маю думку, у краіне варта развіваць незалежную прэсу, дамагацца для яе роўных умоў з дзяржаўнай.

Уладзімір ГАНЧАРЫК, старшыня Федэрацыі прафсаюзаў Беларускай:

— Пасля выбараў я звярнуўся з пісьмом да Аляксандра Лукашэнкі, у якім прапаноўваў сустрэцца, каб абмеркаваць праблемы, што стаяць перад грамадствам. Афіцыйнага адказу пакуль не атрымаў.

Федэрацыя прафсаюзаў унесла папраўкі і дапаўненні ў праект Генеральнага пагаднення на наступны год. Мы настойваем на тым, каб прафсаюзныя арганізацыі мелі магчымасць выступаць па мясцовым тэлебачанні і радыё з інфармацыяй аб жыцці працоўных калектываў. Просім таксама даць час на Беларускім тэлебачанні і радыё для інфармавання насельніцтва аб ходзе выканання Генеральнага пагаднення.

Вінцук ВЯЧОРКА, старшыня Партыі БНФ:

— Нам ёсць што сказаць і аб сітуацыі ў эканоміцы, і ў Курапатах. Ды нас ніхто з дзяржаўных СМІ не запрашае і нам не прапаноўвае выступіць. Праўда, спадар Хадыка браў удзел у "круглым стале" ў рэдакцыі "Советской Белоруссии" аб пасьлявыбарчай сітуацыі ў краіне. Пакуль той матэрыял не апублікаваны.

Мы як патрабавалі доступу ў дзяржаўныя СМІ, так і патрабуем. Чатыры вядомыя ўмовы дэмакратычнасці ніхто не адмяняў. Адна з іх якраз і тычыцца доступу ў СМІ.

Сяргей ГАЙДУКЕВІЧ, старшыня Ліберальна-дэмакратычнай партыі:

— Наша партыя прыняла шэраг заяў аб становішчы ў краіне. Дзяржаўныя СМІ не апублікавалі і не перадалі іх. Між тым краіна ідзе да эканамічнага краху, працягваецца ізаляцыя яе ў Еўропе.

Трэба развіваць незалежную прэсу. Партыя гатова аказаць ёй падтрымку.

Як бачым, апазіцыя даволі вяла, імпатэнтна дамагаецца доступу да дзяржаўных СМІ. Вядома, праца ў гэтым накірунку праз экспертную групу Кансультатыўнага савета неабходная. Але пакуль не відаць *радыкальных, настойлівых* захадаў да мэты. Тым, хто пры ўладзе, трэба катэгарычна заявіць: тэлебачанне, радыё, дзяржгазеты — не асабістая ўласнасць Лукашэнкі, і апаненты павінны мець магчымасць на роўных даносіць сваю пазіцыю да людзей. Дзяржаўныя СМІ ўтрымліваюцца на сродкі падаткаплацельшчыкаў. Такім чынам, тая ж Федэрацыя прафсаюзаў, якая аб'ядноўвае ў сваіх шэрагах мільёны працоўных, мае ўсе правы патрабаваць пэўны час на Беларускім тэлебачанні штодзённа.

Той жа С.Гайдукевіч канстатуе: партыя прыняла шэраг заяў аб становішчы ў краіне, а дзяржаўныя СМІ не апублікавалі, не перадалі іх. І не перададуць. Што Вы, Сяргей Васільевіч, зрабілі, каб прымусіць улады падзяліцца эфірам, месцам на старонках дзяржаўных газет? А што зрабілі вашы калегі з іншых партый? Нічога. Не ведаеце што рабіць? Парайцеся з тым жа Жырыноўскім, з тым жа Зюганавым, з тым жа Яўлінскім... Вы можаце ўявіць, каб у Расіі ім забаранілі выхад у тэле- і радыёэфір, каб ім адмаўлялі рэдактары газет? Якой бы сілай не валодала ўлада, яна будзе лічыцца з моцнымі апанентамі. З моцнымі, а не з тымі, хто больш, прабачце, балбоча, чым робіць справу.

Шкада, але на сённяшні дзень даводзіцца канстатаваць аб вяласці апазіцыі ў грамадскім жыцці краіны. Грош цана тым "барацьбітам за народнае шчасце", якія больш займаюцца імітацыяй, а не сапраўднай барацьбой. У тым ліку — і за свабоду слова.

Алесь ДРАБЧУК.

ПАМЯТЬ

Таких людей не хватает Беларуси

Вначале не стало Анатолия Майсени. Затем — Геннадия Карпенко. Потом — Юрия Захаренко, Виктора Гончара, Анатолия Красовского, Дмитрия Завадского... С этими именами многие в Беларуси связывали надежды на новую жизнь.

Со дня гибели известного журналиста и политика Анатолия Майсени прошло пять лет... В воскресенье близкие и друзья поехали на кладбище, постояли у его могилы, положили цветы, повспоминали. В тихой церквушке, что в Ратомке, состоялся молебен.

Мы помним тебя, Анатолий. Уверены, помнят тебя и все читатели "Народной воли". Твоя статья "Беларусь во мгле" и поныне является острой болью каждого, кому небезразлична судьба страны, судьба белорусской нации. "Народная воля" продолжает конкурс с присуждением лучшим авторам премии имени А. Майсени.

Мы взяли интервью у тех, кто хорошо знал Анатолия Майсеню.

Анатолий ЛЕБЕДЬКО, председатель Объединенной гражданской партии:

— Если бы Майсеня был жив, на одного по-настоящему умного и по-настоящему порядочного человека в нашей стране было бы больше. Мы ведь совершенно не случайно на акцию "Цепь неравнодушных людей" выходим в том числе и с его портретом. Смерть этого человека для многих остается большой загадкой. Она по меньшей мере нелогична. У нас нет уверенности, что автокатастрофа, в которой погиб Майсеня, — просто несчастный случай.

Анатолий был неприемлем для нынешней власти. Он работал в сфере аналитики и прогнозов. Такие люди — большой дефицит в сегодняшней политической оппозиции.

В свое время мы обращались к столичным властям с предложением две улицы Минска назвать именами Анатолия Майсени и Геннадия Карпенко. Нашу инициативу проигнорировали, хотя в Беларуси полно улиц, названных в честь совершенно одиозных личностей, чьи руки запачканы кровью... Но я считаю, что в любом случае память этого человека будет увековечена.

Вячеслав ОРГИШ, доктор философских наук:

— Анатолий Майсеня — прежде всего отличный политолог. Человек, который тонко чувствовал особенности политического развития Беларуси на современном этапе. Он обещал вырасти в очень крупного политика общенационального масштаба. Собственно, Анатолий им стал, но он мог достичь еще больших высот. Он многое, очень многое мог сделать, если бы не загадочная смерть...

Александр СОСНОВ, заместитель директора НИСЭПИ:

— Это был глубоко порядочный, умный человек, у которого были хорошие перспективы.

Он одним из первых понял необходимость создания организации, которая могла бы независимо от власти проводить разного рода исследования. Анализировать жизнь, давать серьезнейшие рекомендации, в том числе и публичным политикам. И Майсеня такую организацию создал — Национальный центр стратегических исследований "Восток—Запад"...

Георгий ТАРАЗЕВИЧ, экс-председатель президиума Верховного Совета БССР:

— Я встречался с Анатолием Майсеней. По-моему, это был очень активный, разумный, уверенный и умеренный человек. Он много сделал для Беларуси. Как журналист и как политик.

Ніл ГІЛЕВІЧ, народны паэт Беларусі:

— Я добра ведаў Майсеню па яго публікацыях. Думаю, калі б да гэтага часу жыў і працаваў такі выдатны, менавіта выдатны, змагар за дэмакратыю, свабоду і незалежнасць, ён як мінімум змог бы многіх далучыць да нашага агульнага змагання за нацыянальныя ідэалы. Дзякуючы свайму байцоўскаму характару, розуму, таленту публіцыста ён здолеў бы павесці народ за сабой. Было б нямала, калі б нашыя шэрагі папоўніліся паплечнікамі і аднадумцамі Анатоля Майсені.

Александр ПОТУПА, председатель Союза предпринимателей Беларуси:

— Анатолий производил впечатление сгустка какой-то сверхъядерной энергии. Он был довольно ярким прагматичным политиком с большими планами и перспективами. Он не был слишком идеологизирован в каком-то направлении. Если бы не это несчастье, у него, видимо, была бы очень интересная судьба...

Говорят, Господь забирает лучших. Майсеня стал одной из самых серьезных потерь. Его смерть отразилась на судьбе некоторых организаций, которые он создавал и пестовал. Сегодня, кажется, многим существенно не хватает его энергии, его охвата, его коммуникабельности... Такие люди — это не массовка. Это раритет...

Марина КОКТЫШ.

ОСТРЫЙ ВЗГЛЯД

Власть отметила очередную годовщину октябрьского переворота, поставив в Курапатах свой крест. Крест на и без того призрачной возможности согласия и диалога.

ОТ ЗАКАТА ДО РАССВЕТА

Александр СТАРИКЕВИЧ

Пять лет назад Анатолий Майсеня написал статью "Беларусь во мгле", ставшую его личным реквиемом. С тех пор тьма над нашей страной продолжает сгущаться. А ночь, как известно, время нечистой силы.

Если отбросить излишнюю дипломатичность, придется констатировать, что в нашем государстве орудует группировка, исповедующая и насаждающая религию организованной ненависти. Не суть важно, во что эти люди верят на самом деле. В любом случае им следует помнить: неверие в существование преисподней не освобождает от попадания в нее.

Последние годы стали для демократически и национально ориентированной общественности сплошной чередой неудач и разочарований. Во многом она обусловлена потрясающей готовностью основной массы терпеть и не высовываться. Некоторое время назад мне довелось стать невольным свидетелем сцены, которая многое объясняет: мужик из "крутых" жестоко избивал свою собаку. Огромный пес мог легко перегрызть мучителю горло, но вместо этого лишь скулил, жалобно и униженно, а когда побои наконец прекратились, принялся усердно лизать руки хозяина.

Безвольный человек, как собака, если его бьют, лижет руку, рассчитывая, что дальше его будут бить слабее, хотя на самом деле произойдет все наоборот. Это касается и окружения Лукашенко, которое униженно служит боссу. Очень часто мы видим: высокопоставленный чиновник после того как его прилюдно повозили мордой по асфальту, тут же исполняет элемент высшего холуяжа, заявляя: "ЛЮБОЕ принятое вами решение, Александр Григорьевич, будет правильным".

Бессмысленно надеяться, что последствия творимого беспредела минуют хоть кого-нибудь. Деградация государственных и общественных институтов рано или поздно ударит по каждому: по бедным и богатым, честным и не очень, умным и дуракам. Если мы будем продолжать в том же духе, то гарантируем себе пожизненное существование в холодном промозглом мраке.

Существует вероятность, что рано или поздно пар, копящийся внутри кастрюли, сорвет крышку. Но Беларусь слишком бедная страна, чтобы позволить себе очередные потрясения. Альтернативой им может служить создание эволюционной ситуации, составляющими коей являются три источника.

Прежде всего нужно разобраться, чего мы хотим. Понятно, от неба в алмазах мало кто откажется, но вопрос состоит в том, что является для нас осознанной необходимостью.

Нашто хлеб, нашто багацце,
Калі нам мякіны хваце?
Нашто новыя нам хаты,
Калі наш двор і так багаты?
Нашто свет навукі шчаснай,
Калі слезы свецяць ясна?
Нашто знаці ўсяго многа?
І так трапім да астрога!
Нашто боты, чаравік?
Калі ёсць лаза і лыкі?
Нашто век зямлі хацеці?
Памром — сажань будзем меці!

Если за сотню лет, минувшую с тех пор, как Янка Купала гениально охарактеризовал ментальность народа, ничего не изменилось, дальнейший разговор теряет смысл. Первая движущая сила — это стремление стать хозяевами на своей земле. Разумеется, это возможно лишь при сохранении и укреплении государственной независимости Беларуси, на что необходимо бросить свои усилия прежде всего остального.

На кухнях можно сыскать достаточное количество недовольных. Но очень мало тех, кто готов не то что рисковать, а хотя бы пальцем пошевелить ради изменения существующего положения. Так не пойдет. Это только вход в мышеловку бывает бесплатным, а выход обходится ой как дорого. Свою горькую чашу нам все равно придется испить: то ли одним махом, то ли бесконечно цедя маленькими глоточками. Любое действие требует ресурсов: людских, финансовых и т.д. Готовность заинтересованных сторон предоставить таковые является вторым условием. Необходимо оставить пустые надежды. Никаких подарков от этого режима мы не получим. Не тот случай. И это справедливо: право на достойную жизнь нужно заслужить.

И, наконец, принципу "стравливай и властвуй" необходимо противопоставить объединяющее начало. Давно пора завязывать с междоусобной грызней, ставшей в последнее время нашей визитной карточкой. У нас одна страна на всех, вне зависимости от национальности, партийности, уровня благосостояния и прочих факторов.

По большому счету, ничего нового в этих постулатах нет. Тем не менее воспользоваться общеизвестным рецептом никто из политиков не спешит. Прежде всего потому, что сказать это проще, чем сделать. За душой у многих этих деятелей ничего, кроме собственных амбиций, нет. Зачастую с такими союзниками и враги не нужны. Объединяться нужно с теми, кто умеет действовать во имя общих целей, остальных придется оставить за скобками. Все имеет свои пределы, в том числе и толерантность.

Итак, тремя основными условиями перемен являются желание сделать, готовность платить и способность договариваться. Нужно иметь мужество признать, что сегодня белорусское общество не отвечает ни одному из них. Основными его характеристиками стали безразличие и страх. Это значит, что ночь может продолжаться сколь угодно долго. Сознание многих наших земляков являет собой коктейль из психологии халявщиков и чудовищной апатии. С одной стороны, они надеются на избавление от проблем благодаря чему угодно, кроме собственных действий, а с другой — считают, что все равно у нас ничего не изменится.

Мы можем превратить свою страну в нормальное европейское государство: головы и руки у белорусов растут из тех же мест, что и у граждан процветающих демократий. Но рассвет не наступит сам по себе. Восход солнца придется организовывать вручную.

Народная Воля 13 ЛІСТАПАДА 2001 г.

ПУЛЬС

Слесар Іна Анішчук

"Брэстгазаапарат" — адзінае ў Беларусі прадпрыемства па выпуску бытавой газаэлектрычнай тэхнікі. Тут і працуе слесарам Іна Анішчук, якая паказвае нам выдатна зробленыя газавыя пліты для дачнікаў і турыстаў.

Фота БелТА.

"Беларусбанк" пачаў выплату кампенсацыі па выйгрышных укладах

Акцыянерны ашчадны банк "Беларусбанк" пачаў выплату кампенсацыі па выйгрышных укладах, што захоўваліся ў Ашчадным банку ў перыяд з 1 студзеня 1992-га да 1 студзеня 1995 года.

Выкуп дзяржаўных кампенсацыйных аблігацый ажыццяўляецца ў грамадзян, якія карыстаюцца льготамі, а таксама дасягнулі 47 гадоў і старэй.

Для афармлення дакументаў на выкуп кампенсацыйных аблігацый і кансультацый па пытанні атрымання кампенсацыі ўладальнікам выйгрышных укладаў неабходна звяртацца ва ўстановы ААБ "Беларусбанк" па месцы захоўвання ўкладаў або па месцы жыхарства.

Аляксей АРЭШКА.

У Брэсцкай вобласці расце беспрацоўе

На ўліку ў службе занятасці знаходзіцца 13 тысяч чалавек. Гэта на 19,2 працэнта больш, чым за адпаведны перыяд мінулага года.

У службу занятасці з просьбай аб працаўладкаванні звярнуліся 36,8 тысячы чалавек. З іх былі працаўладкаваныя 26,8 тысячы. Зараз на адно свабоднае месца прэтэндуюць трое беспрацоўных. Прапаноўваемыя вакансіі, як правіла, малааплачваемыя.

Сёлета, паводле ініцыятывы адміністрацый, у рэжыме няпоўнага тыдня працавалі 37,9 тысячы чалавек, што ў 1,9 раза больш, чым летась. У вымушаных адпусках знаходзіліся 34,5 тысячы чалавек, што на 3,7 працэнта больш, чым летась. 64,4 працэнта з іх не атрымалі грашовую кампенсацыю.

Валянціна КАЗЛОВІЧ.

Бельгійскія ўрачы зрабілі аперацыю хлопчыку з Чэрыкава

У шпіталі брусельскага універсітэта Сант-Лус (Бельгія) паспяхова прайшло апераванне 4-гадовага жыхара Чэрыкава Магілёўскай вобласці, які пакутаваў на прыроджаны парок сэрца.

Аперацыя стала магчымай дзякуючы супрацоўніцтву бельгійскай дабрачыннай арганізацыі АСПЕКТ і асабіста спадара Іваса Тандуя, якія 10 гадоў аказваюць гуманітарную дапамогу Чэрыкаўскаму раёну, што пацярпеў ад катастрофы на ЧАЭС.

Бягада бельгійскіх урачоў правяла апераванне чэрыкаўскага хлопчыка бясплатна. Зараз стан здароўя дзіцяці добры, і ён выпісаны са шпіталю. Паводле папярэдняй інфармацыі, цяпер прапрацоўваецца магчымасць аперацыі ў Бельгіі яшчэ аднаго дзіцяці з Чэрыкава, якое мае такое ж захворванне.

Англічане дапамагаюць бальніцы "Хімвалакна"

Англійская дабрачынная арганізацыя Angels International пацвердзіла сваё жаданне супрацоўнічаць на працягу бліжэйшых пяці гадоў з медыцынскай санітарнай часткай Магілёўскага вытворчага аб'яднання "Хімвалакно".

Ужо тры гады англічане працуюць з гэтай найбуйнейшай медустановай Магілёўскай вобласці. Увесь гэты час яны пастаўлялі бальніцы хірургічныя інструменты, абсталяванне для правядзення аперацый і апрацоўкі апёкаў, інкубатары, ложкі з падаграваннем для дзяцей, перавязачныя матэрыялы і шмат іншага. У бліжэйшых планах брытанскай арганізацыі — даўкамплектаванне медабсталяваннем апёкавага і дзіцячага інфекцыйнага аддзяленняў санчасткі, набыццё спецыяльнай медыцынскай літаратуры, а таксама арганізацыя і фінансаванне стажыровак магілёўскіх урачоў і медсясцёр у клініках Расіі і Вялікабрытаніі.

Канстанцін УВАРАЎ.

ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ДРАМЫ

"Бриллиантовой руке" государства некому руку подать

В Гомельском объединении "Кристалл" остановлены уникальные цеха по производству бриллиантов. 570 рабочих оказались не у дел. Государственная "бриллиантовая рука" в лице объединения перестала давать в бюджет страны десятки миллионов валютных средств.

Корреспондент "Народной воли" беседует с генеральным директором республиканского алмазообрабатывающего унитарного предприятия "Гомельское ПО "Кристалл" Александром СТАРОВОЙТОВЫМ

— Александр Семенович, кажется, это уже третье потрясение, которое испытывает объединение в последнее десятилетие?

— Действительно, "Кристалл" в третий раз попадает в макроэкономическую ситуацию, когда его экономика просто разваливается. Специфика всех алмазообрабатывающих предприятий, работающих на экспорт, такова, что они очень чувствительны к девальвации национального рубля и темпам инфляции. К примеру, на выходе предприятие зарабатывает 1 доллар, который обменивается на белорусские рубли. Официальный курс в течение года изменился незначительно, зато все затраты, характеризующие уровень инфляции, подскочили неимоверно высоко. Увеличились тарифы на энергоносители, цены на услуги, материалы, выросла зарплата. Эти "ножницы" работают против экспортеров. И особенно, если предприятие, как наш "Кристалл", 95—99 процентов продукции отправляет на экспорт.

— Вы хотите сказать, что "ножницы" урезают ваши доходы?

— Именно! С учетом конкретных затрат "ножницы" для нашего предприятия составили 9,2 процента. Тяжесть ситуации усиливается тем, что бриллианты — весьма специфическая продукция, которая продается по строго фиксированным ценам. Цены эти на рынке только на 9—15 процентов превышают стоимость исходного сырья. В результате потеря на "ножницах" даже 1 процента добавленной валютной стоимости равнозначна "вымыванию" 5—8 процентов оборотных средств. Замечу: при каждом обороте. Это и привело к тому, что рентабельность нашего экспорта составляет теперь минус 1,6 процента. Еще полтора года назад она была плюс 80,7 процента. На начало октября мы потеряли оборотных средств на сумму 500 миллионов рублей (или 410 тысяч долларов США), что равнозначно зарплате в два с половиной месяца всего коллектива, который обеспечивает выпуск экспортной продукции. Налицо кризис алмазообработки, и он весьма похож на тот, что переживали мы в 1994—1995 годах. Кроме того, в последнее время резко увеличился удельный вес налоговых и неналоговых платежей в бюджет от реализации продукции.

— Поэтому предприятие не в состоянии купить алмазное сырье, чтобы производить бриллианты без остановок и потрясений?

— Дело несколько сложнее. 21 мая нынешнего года было подписано соглашение на 5 лет между правительствами Беларуси и России о поставке природных алмазов. Однако соглашение не работает. С российской стороны исполнителем его выступает акционерная компания "АЛРОСА". Это негосударственная компания, хотя и с долей госсобственности. Никаких политических целей компания, конечно, не преследовала. У нее — коммерческий интерес. Межправительственное соглашение предусматривает, что алмазы в Беларусь будут продаваться без НДС. Но сама "АЛРОСА" платит этот налог поставщикам материальных ресурсов, используемых при добыче алмазов. И поскольку вопрос возврата налога компании не был урегулирован, то она и не стала отправлять алмазное сырье нашей стране. Никакие волевые решения не заставят ее поступать иначе, пока не разрешится интересующий компанию вопрос.

— Если нельзя в России купить собственное сырье, то почему не воспользоваться так называемым давальческим сырьем? Тоже ведь вариант, чтобы алмазообрабатывающее производство не простаивало.

— Обидно, но Беларусь сегодня является единственной в мире страной, в отношении которой российское налоговое, таможенное, экспортное законодательства не урегулированы. Кроме того, в минувшем августе Государственный таможенный комитет России издал приказ №833 "О таможенном оформлении драгоценных металлов и драгоценных камней". Значительно усложнена процедура не только вывоза драгоценных камней к нам в Беларусь, но и ввоза из нашей страны в Россию.

Перемещения должны осуществляться через специализированные таможенные посты и обязательно с участием государственных контролеров Министерства финансов России. И тех, и других единицы. Процедура затягивается на месяцы. Таким образом наша страна оказалась отрезанной и от давальческого алмазного сырья.

Введенное регулирование коснулось не только алмазов, но и драгоценных металлов, что чувствительно и для наших ювелирных предприятий. Все это свидетельствует о мерах сдерживания поставок в Беларусь природных алмазов и драгоценных металлов и противодействия продвижению готовой продукции из Беларуси на российский рынок.

— Нельзя ли "Кристаллу" получать алмазное сырье из дальнего зарубежья, коль ближнее отгородилось стеной?

— Еще несколько лет тому назад мы получали оттуда алмазное сырье. До последнего времени с нами сотрудничала бельгийская фирма "Дали Даймонд". Однако меры тарифного и нетарифного регулирования, таможенного, валютного, экспортного контроля, налоговые и неналоговые сборы, режимность и введенная в прошлом году секретность в алмазообработке Беларуси привели к тому, что мы вообще стали малопривлекательными для мирового бриллиантового рынка. Прискорбно, но созданный вокруг алмазообработки монстр государственного регулирования отпугнул поставщиков из дальнего зарубежья.

— Зачем Беларуси такой монстр и невероятная секретность? Если в Бельгии годовой оборот бриллиантов достигает 27 миллиардов долларов, то с этого никто секрета не делает.

— Мне трудно отвечать на вопрос, почему вокруг алмазообработки возведена стена секретности. Нельзя распространять информацию об объемах переработки алмазов, источниках сырья и прочем. Считаю это решение ошибочным. Оно намного осложнило наши отношения с партнерами из дальнего зарубежья. Ничего другого ждать не приходится: секретность порождает недоверие.

— Так может, вообще не нужна нашей стране такая отрасль, как алмазообработка?

— Приходилось слышать и такое. Однако нельзя забывать, что наше производство глубоко интегрировано в мировой рынок. По качеству обработки алмазов мы в лидерах на этом рынке. Объединение вообще может служить своеобразным полигоном, на котором можно проверять правильность общих мер хозяйствования в нашей державе. Кстати, на своем примере мы видим, что эти меры не совсем стыкуются с цивилизованным миром. И хотя бы потому, что в цивилизованном мире такие предприятия, как наше, существуют и не бедствуют. На белорусской земле они просто исчезают. Раньше было 5 предприятий, потом осталось только наше. Недавно открыли еще одно — в свободной экономической зоне.

Если уже говорить откровенно до конца, то исчезнувшие у нас предприятия перебазировались в Польшу, Чехию, в Россию — даже два.

— Как сказываются переживаемые предприятием потрясения на коллективе?

— В течение прошлого и нынешнего годов предприятие покинули 270 огранщиков алмазов — более половины от среднесписочной численности. Это равнозначно потере выпуска бриллиантов на 4,8 миллиона долларов США и недопоступлению в бюджет 1,8 миллиона долларов. И вот что не дает покоя: чтобы удержать их, нужно было всего средств в пределах 600 тысяч условных единиц. По существу, это сумма "вымытых" у нас оборотных средств.

Прискорбно, но впервые за последние годы мы не можем рассчитаться с бюджетом, оплатить долги за энергоносители и даже выдать коллективу полную зарплату. Кстати, и сам уровень зарплаты рабочих алмазообработки очень низок — около 64 долларов.

Художник Владимир ЧУГЛАЗОВ, г. Брест.

Все это предопределило отток высококвалифицированных кадров. Люди уезжают работать на бриллиантовые предприятия к соседям и получают там с первого месяца 400—700 долларов.

Особенно много наших специалистов уезжают в Россию. По существу, наше предприятие перестает быть производственным и превращается в профтехучилище по подготовке персонала для алмазообработки в России.

— Кроме алмазного производства, объединение числится в реестре высокотехнологичных предприятий по совершенно другому направлению. Как там обстоят дела?

— Выпуск бриллиантов — не единственный наш профиль. Мы занимаемся синтезом алмазных микропорошков и изготовлением инструментов на их основе, в том числе и для стоматологии. Для этой цели создано уникальное предприятие. Более половины его продукции тоже идет на экспорт.

В состав объединения входит и предприятие "Ювелир", которое выпускает до тысячи ювелирных изделий. Здесь же изготавливаются высшие награды страны — ордена и медали.

Мы имеем серьезные проработки развития этих производств на ближайшую и более отдаленную перспективу.

У меня нет сомнений, что, в конце концов, будет разрешен и вопрос о поставках природных алмазов на основе соглашения между правительствами Беларуси и России, и мы преодолеем мрачные дни простоя бриллиантового производства.

Беседовал
Анатолий ГОТОВЧИЦ.

ЖЫЦЦЁ ЯК ЯНО ЁСЦЬ

Могілкі агарадзілі да Дзядоў

Сёння ў многіх малых вёсках пераважная большасць іх жыхароў — пенсіянеры пад семдзесят і болей год, ім не пад сілу самім агарадзіць могілкі, прыбраць адтуль паваленыя старыя ці падгнілыя дрэвы.

Нешта падобнае назіралася і ў вёсках Паноўцы, Бярозаўка, Лошыца, Ліпнікі, Таліца Вясейскага сельсавета. Ды там на дапамогу састарэлым жыхарам па ініцыятыве райвыканкама прыйшлі Слуцкае лясніцтва і ПМК-71. Яны выдзелілі патрэбныя лесаматэрыялы, рабочых, і тыя за некалькі дзён ва ўсіх пералічаных вёсках вакол могілак паставілі дабротныя агароджы, ачысцілі тэрыторыю ад буралому. І цяпер усе дзесяць могілак на тэрыторыі сельсавета прыведзены ў парадак. У дзень памяці памерлых — на Дзяды — у жыхароў гэтых вёсак быў адзін клопат — прыбраць могілкі родных і блізкіх, запаліць на іх памінальныя свечкі.

Абяцанкі-цацанкі

Наведаўшы напачатку ліпеня месяца Случчыну, А.Лукашэнка, па шляху ў г.Старыя Дарогі, завітаў у калгас імя Арджанікідзе, балазе цэнтральная сядзіба яго ўзбоч шашы "варшаўкі". Сярод сустракаўшых госця быў і мясцовы святар Вячаслаў. Ён выказаў Аляксандру Рыгоравічу занепакоенасць вернікаў тым, што будаўніцтва Свята-Пакроўскай царквы, распачатае калгасам восем гадоў таму, дагэтуль не завершана — няма сродкаў, будматэрыялаў. А людзі чакаюць, каб храм нарэшце засвяціўся купаламі і там можна было адпраўляць набажэнствы.

Выслухаўшы сяльчан і святара, Аляксандр Рыгоравіч сказаў: "Цэгла і шыфер — за мною". Ад гэтых слоў прысутныя дружна запляскалі ў ладкі, перакананыя, што да выбараў прэзідэнт стрымае слова.

Мінула тры з паловай месяцы. Выніку ніякага. З'ездзіў у Мінск у Савет міністраў, там сказалі пачакаць... Гэтымі днямі я пазваніў у вёску знаёмаму пенсіянеру, ветэрану калгаса, каб пацікавіцца, як ідзе будоўля. Адказ быў несуцяшальным: "Ніяк. Пакуль ціха".

У народзе ёсць пагаворка: "Абяцанага тры гады чакаюць". Няхай успомняць вяскоўцы, колькі з абяцанага за сем гадоў Лукашэнка абяцаў ім... І многае засталося не выкананым. Можа, на гэты раз будзе інакш?

Павучыцца б у суседзяў

Мы ўжо звыкліся з тым, што з раніцы да ночы па рэспубліканскім радыё на "Хвалях часу" і ў іншых перадачах па-беларуску размаўляюць пераважна вядучыя журналісты, ды і то не ўсе. А іх суразмоўцы, за рэдкім выключэннем, толькі па-руску. Вось і нядаўна прадстаўлены радыёслухачам новы міністр адукацыі Пётр Брыгадзін, у мінулым партапаратчык, доктар гістарычных навук, размаўляў не на мове тытульнай нацыі — як і новы міністр аховы здароўя Уладзіслаў Астапенка і іншыя члены ўрада. На іх, вядома, раўняюцца і будуць раўняцца надалей чыноўнікі ўсіх рангаў.

А мне прыпомнілася інтэрв'ю, якое давалі тэлестудыі НТБ з выпадку трагічнай гібелі расійскага пасажырскага самалёта ТУ-154 міністр абароны Украіны і камандуючы войскамі ПВА, абодва — генералы. Не хвалю змест іх выказванняў. Мяне кранула іншае. Не зважаючы на тое, што іх глядзяць і слухаюць мільёны тэлегледачоў у суседняй краіне, яны размаўлялі на добрай украінскай мове. Дальбог, мне было зайздросна! Хто калі чуў, каб наш міністр абароны Мальцаў даваў інтэрв'ю перад тэлекамерай па-беларуску? А вось міністр Казлоўскі ў час перадвыбарнай кампаніі свабодна карыстаўся ёю, хоць і меў рэдкі доступ да тэлекамер і мікрафонаў.

Так і засталася без рэагавання ў "вярхах" выказаная гадоў чатыры-пяць таму слушная прапанова нашага народнага пісьменніка Івана Шамякіна, каб усе міністры і чынавенства вакол іх, перад тым як заняць свае службовыя крэслы, здалі абавязковы экзамен на валоданне беларускай мовай. У Ізраілі, пасля ўтварэння ў 1948 годзе гэтай незалежнай краіны, дзяржаўнай мовай стаў старажытны іўрыт, якім тады мала хто там валодаў. Аднак законам абавязалі кожнага, хто думае працаваць у дзяржаўным апараце, а пазней і ўсюды на службе, авалодаць гэтай мовай. І яна прыжылася.

Нашы чыноўнікі да прапановы вядомага пісьменніка паставіліся абыякава, бо раўняюцца ва ўсім на "бацьку", які беларускую мову ўжывае вельмі рэдка.

Мікола КУТНЯВЕЦКІ.
г.Слуцк.

Амерыканскі сенатар хоча пабудаваць дэмакратыю ў Беларусі

Амерыканскі сенатар Джэсі Хэлмс прадставіў на разгляд Кангрэса ЗША "Акт аб дэмакратыі ў Беларусі 2001".

Законапраект прадугледжвае накіраваць 30 мільёнаў долараў ЗША "на аднаўленне і ўмацаванне інстытутаў дэмакратычнага ўрада ў Беларусі". Гэтыя сродкі мяркуецца выдаткаваць:

— на дзейнасць дэмакратычных сіл, у тым ліку палітычных партый, "скіраваную на пашырэнне дэмакратыі і абарону незалежнасці і сувэрэнітэту Беларусі", на "развіццё ўсіх элементаў дэмакратычнага працэсу, у тым ліку арганізацыі палітычных партый і досведу правядзення свабодных і справядлівых выбараў";

— на "міжнародны абмен і праграмы прафесійнай падрыхтоўкі для кіраўнікоў і актывістаў дэмакратычных сіл з мэтай удасканалення навыкаў, неабходных для развіцця грамадзянскай супольнасці";

— на радыё- і тэлевяшчанне на Беларусь;

— на "развіццё і падтрымку няўрадавых арганізацый як у Беларусі, так і ў эміграцыі, якія спрыяюць дэмакратыі і абараняюць правы чалавека";

— на "развіццё незалежных сродкаў масавай інфармацыі, якія дзейнічаюць у Беларусі і за яе межамі і абапіраюцца на недзяржаўныя друкарні".

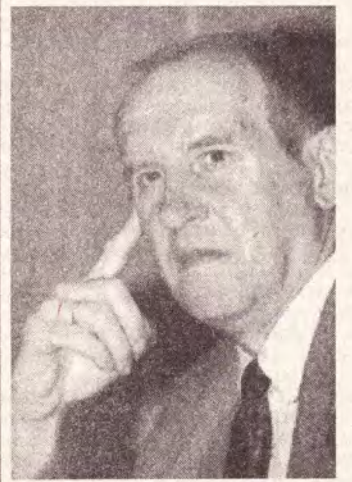
У "Акце аб дэмакратыі ў Беларусі 2001" прапанавана таксама ўвесці санкцыі супраць кіраўніцтва Беларусі. Сярод іх — спыненне міжнароднага супрацоўніцтва з урадам, замарожванне актываў Беларусі ў ЗША, забарона на гандаль з кампаніямі, сузаснавальнікам якіх выступае беларуская дзяржава, а таксама на ўезд афіцыйных асоб у ЗША.

Паводле інфармацыі Радыё "Свабода", ва ўступным слове да законапраекта Джэсі Хэлмс назваў мэтай сваёй ініцыятывы "дапамагчы беларусам, што змагаюцца, рызыкуючы ўласным жыццём, аднавіць дэмакратыю і захаваць сваю краіну незалежнай і суверэннай".

Алесь КНЯЗЮК.

Куй железо, пока горячо

Самая актуальная тема последних дней в политических кулуарах Беларуси — возможность начала переговоров между официальными властями и политической оппозицией. Впрочем, те, кто используют в этом контексте слово "начало", то ли сознательно лукавят, то ли забывают о совсем недалеком прошлом

Владимир ГЛОД

Немного истории

Первая попытка наладить диалог власти и оппозиции пришлась на осень 1999 года. Тогда при посредничестве Консультативно-наблюдательной группы ОБСЕ международное сообщество сумело-таки усадить оппонентов за один стол. Оппозицию представлял созданный незадолго до этого Консультативный совет оппозиционных политических партий, Александр Лукашенко возложил соответствующие функции на своего тогдашнего помощника Михаила Сазонова.

Растопить лед взаимного недоверия было крайне сложно, уж очень много накопилось обид и подозрений. Оппозиция полагала, что властям в преддверии Стамбульского саммита нужна лишь имитация переговорного процесса, которую они хотели представить международному сообществу как реальное изменение ситуации в Беларуси. Власти не скрывали, что считают требования оппонентов завышенными и нереальными. Скорее всего процесс консультаций так бы и не сдвинулся с места, не прояви должного такта, настойчивости и дипломатического мастерства КНГ ОБСЕ во главе с Хансом-Георгом Виком.

В итоге были созданы группы экспертов, и начались консультации о допуске оппозиции к государственным СМИ. Они завершились подготовкой специального документа и приложения к нему, которые подписали, с одной стороны, профессор Михаил Пастухов, с другой — Михаил Сазонов. Запросы оппонентов режима трудно назвать даже минимальными. К примеру, в вечерней телепрограмме "Панарама" они могли получать всего 90 секунд. И ни секунды больше.

Но даже такая перспектива напугала власть. В государственных СМИ началась бешеная кампания против реализации достигнутых договоренностей. В итоге Александр Лукашенко фактически дезавуировал подписанные документы, а Михаил Сазонов вынужден был покинуть свой пост в президентской Администрации.

Теперь, по истечении времени, у меня есть своя версия случившегося. Получилось так, что переговорщики дали оппозиции возможность пусть крошечного, но ПОСТОЯННОГО присутствия в государственных масс-медиа, прежде всего электронных. Власть, привыкшая "пудрить мозги" населению, не давая при этом высказать альтернативную точку зрения, задать неудобный вопрос, перепугалась. Вот почему ей пришлось срочно и неуклюже давать задний ход.

По новой?

Стремление возобновить диалог власти объясняют прошедшими в стране президентскими выборами. Мне кажется, это не так. Перемены произошли не 9 сентября, когда Александра Лукашенко вновь объявили избранным главой государства. Не случись через два дня трагических событий в Америке, сегодня Лукашенко и его окружение, как и раньше, жестоко давили бы своих оппонентов. Но мир кардинально изменился. Если уж Вашингтон и Москва сумели стать самыми тесными союзниками, то Кремлю уже никак не объяснишь, почему в Минске официальная власть и ее оппоненты не могут найти общего языка. Раньше Лукашенко постоянно пугал союзников, что без него Беларусь развернется на Запад. Но сегодня Россия сама уже туда развернулась. И что теперь?

Международные организации — от ОБСЕ до Совета Европы —обещают поблажку, но взамен требуют реальных перемен. Так называемая пошаговая стратегия Запада в отношении страны-изгоя в центре Европы понятна и ясна — вы делаете первый конкретный шаг и получаете "пряник", за второй получите еще один и т.д, и т.д. Кремль, который последнее время внешне дистанцировавшийся от белорусских дел, тоже сменил тактику. Теперь со стороны России началось так называемое мягкое давление: мол, пора показать миру, что у вас хоть что-то меняется. Ах, не хотите, но тогда мы найдем на вас управу. Только потом не пожалели бы. Именно эти обстоятельства, а отнюдь не "элегантная" победа на выборах и вынуждают власти говорить о желательности диалога.

Кто с кем?

Похоже, что с руководителем переговорного процесса со своей стороны власть уже определилась. Высказывания помощника президента Сергея Посохова, публично сделанные им 29 октября на немецко-белорусском семинаре "Партнерство. Новые подходы. Новые возможности" дают все основания предполагать, что именно ему предстоит выполнять эту непростую функцию. По его словам, диалог общественно-политических сил Беларуси "не только возможен, но и необходим". Однако, отметил он, этот диалог должен проходить с учетом сложившейся в Беларуси "реальной политической ситуации". Необходимо, в частности, иметь в виду, что на последних президентских выборах Александр Лукашенко получил поддержку подавляющего большинства избирателей.

По сути, перед оппозицией ставится главное условие — она должна де-факто, а еще лучше де-юре признать "элегантную" сентябрьскую победу. Без этого диалог невозможен. Чем ответит на это оппозиция? Признать де-юре — значит, разойтись во мнениях с международными организациями, которые не признали эти выборы, отвечающие цивилизованным стандартам. Скорее всего оппозиция согласится с победой Лукашенко де-факто. А как иначе еще назвать согласие на переговоры с властями?

Но, уступив в этом, оппоненты могут потребовать уступок и от властей. На мой взгляд, хотя бы по трем позициям. Во-первых, власть должна признать определенный процент лжи в итогах голосования — ведь социологи вскоре все равно назовут реальные, а не дутые цифры. Во-вторых, Лукашенко по меньшей мере не выиграл у Гончарика в Минске. А все революции, как известно, начинаются в столице. В-третьих, реальный глава государства проиграл в молодежной среде. Поэтому перспективы власти не ахти какие и она достаточна уязвима. А это дает возможности оппозиции серьезно поторговаться хотя бы на предмет переговоров.

А это необходимо, ибо уже сегодня видно, что оппоненты собираются говорить о разных вещах. К примеру, Консультативный совет оппозиционных политических партий, на прошлой неделе заявивший о своей готовности к возобновлению консультаций с властями, не видит иных тем для обсуждения, кроме всем известных четырех условий, которые выработало международное сообщество специально для Беларуси. Власти же, судя по высказываниям Сергея Посохова, хотят, чтобы предметом переговорного процесса стали общественно значимые проблемы. Среди них помощник главы государства назвал демографическую ситуацию в Беларуси, проблемы национальной безопасности "в резко изменившемся мире" и развитие белорусско-российского союза.

Переговоры или диалог?

Так чем же намерены заниматься власти и оппозиция? Будут это предварительные переговоры, переговоры, переговорный процесс, диалог, консультации?.. Вопрос не так прост и совсем не надуман, как может показаться на первый взгляд. Переговоры (в любой форме) предполагают выход на конечный результат, чего и удалось достичь в 1999 году. Диалог, даже если его для пущей солидности назвать "общественно-политическим", никого ни к чему не обязывает, в чем все могли убедиться в 2000 году. Теперь власти (вновь сошлюсь на того же Сергея Алексеевича) заявляют, что в диалоге должны принимать участие представители всех слоев и политических групп общества, а обсуждаемые вопросы должны иметь общенациональное значение. Тогда диалог будет иметь "и широту, и глубину".

Но возможно ли вообще найти какое-то конструктивное решение на подобном "хурале"? Весь предыдущий опыт показывает, что это зряшная надежда.

* * *

Боюсь, что в любом варианте Лукашенко, как это было не раз, все равно обманет своих оппонентов. Сейчас ситуация вынуждает его идти на диалог. Спустя какое-то время многое может измениться, и тогда по привычной схеме он попросту смахнет фигуры с шахматной доски. Так что же, вообще не начинать партию? Думаю, хуже всего бездействие и упование на перемены, которые придут сами по себе. Да и нельзя бесконечно долго оставаться внесистемной маргинальной оппозицией. А потому нужно тщательно обдумать каждый ход новой партии. Но при этом не попасть в цейтнот. Ибо железо куют, пока оно горячо.

З НАГОДЫ СВЯТА НЕЗАЛЕЖНАСЦІ ПОЛЬШЧЫ

Хто такі Пілсудскі?

11 лістапада наша заходня суседка адзначыла чарговую гадавіну вяртання сваёй незалежнасці. Напярэдадні ў беларускай сталіцы адбылася вечарына, прымеркаваная да важнай падзеі. Яна ладзілася таварыствам Беларусь—Польшча. Былі выступы навукоўцаў, гучалі творы Шапэна. І была сказана праўда пра вялікага сына Польшчы Юзэфа Пілсудскага.

У 1795 годзе Польшча страціла незалежнасць у выніку падзелу яе паміж Расіяй, Прусіяй і Аўстра-Венгрыяй. Але надзея на яе вяртанне ніколі не пакідала палякаў. Яны ўпарта змагаліся за захаванне сваёй мовы і культуры.

Шмат гора прынесла першая сусветная вайна. Частка людзей трапіла ў расійскую армію, частка — у прускую ці аўстра-венгерскую. Брат вымушаны быў ісці на брата, бацька — на сына... Драма падштурхнула да абуджэння. Ды не было адзінства сярод розных слаёў эліт. Адны схіляліся да супрацоўніцтва з Расіяй пры вырашэнні галоўнага пытання, другія выступалі за саюз з Германіяй і Аўстра-Венгрыяй. Вось тут і сказаў сваё важкае слова Юзэф Пілсудскі.

Дарэчы, ён нарадзіўся на Віленшчыне ў шляхецкай сям'і, якая паходзіла з баяраў Вялікага княства Літоўскага. Яшчэ ў студэнцкія гады быў сасланы ў Сібір.

Яго вылучала прадбачлівасць. Яшчэ на пачатку першай сусветнай вайны прадказаў паражэнне Расіі. А яшчэ ён быў чалавекам справы. Пакуль многія разважалі, Пілсудскі ўжо ў 1910 годзе пачаў ствараць фарміраванні польскіх стральцоў на акупіраванай Аўстрыяй тэрыторыі. У першую сусветную вайну яго брыгада ваявала на баку Аўстра-Венгрыі, якая была не супраць аўтаноміі Польшчы ў межах сваёй імперыі. Германія і Расія выступалі супраць. Так што Пілсудскі іграў на рознагалоссях акупантаў.

На думку Пілсудскага, галоўным ворагам польскай незалежнасці была Расія. Калі наступіў зручны момант у жніўні 1914 года, брыгада яго легіянераў з мэтай вызвалення ўступіла на тэрыторыю, захопленую Расіяй.

У ліпені 1917 года Пілсудскі разрывае адносіны і з Германіяй. Немцы яго арыштоўваюць. Такім чынам Пілсудскі становіцца для свайго народа сімвалам барацьбы за незалежнасць супраць усіх акупантаў. З яго ўчынкаў і прамоў палякі зразумелі, што ў барацьбе за свабоду яны павінны разлічваць толькі на ўласныя сілы.

Пасля вызвалення з нямецкай турмы Пілсудскі прыязджае ў Варшаву і становіцца камандуючым узброенымі сіламі. Часовы ўрад аддае яму ў рукі ўсю ўладу, і ён разгортвае барацьбу за незалежнасць і ўмацаванне маладой дзяржавы. Адбылося гэта 11 лістапада 1918 года. Згаданая дата і адзначаецца ў Польшчы як свята вяртання незалежнасці, якое непарыўна звязана з імем Юзэфа Пілсудскага.

У планах Пілсудскага таго часу было жаданне адарваць ад Расійскай імперыі заходнія землі і пасадзейнічаць стварэнню незалежных і дружалюбных Польшчы дзяржаў — Беларусі, Украіны і Літвы. Гэта сцвярджэнне польскага боку. Расійскія дзеячы лічаць, што Пілсудскі імкнуўся аднавіць вялікую Польшчу ў межах 1772 года з уключэннем у яе склад Літвы, заходніх тэрыторый Беларусі і Украіны.

Спрэчка вырашалася ў ходзе польска-расійскай вайны 1919—1921 гадоў. Пілсудскі атрымаў шэраг перамог. Заходнія землі Беларусі трапілі пад польскую апеку. А ў 1939 годзе ў выніку расійска-германскай змовы пачаўся, па-сутнасці, чарговы падзел Польшчы. Беларускія, украінскія і літоўскія землі адышлі да Расіі, сама Польшча была акупіравана Германіяй.

Розныя бакі па-рознаму ацэньваюць той складаны перыяд і асобу Пілсудскага. Але факт застаецца фактам: гэты дзеяч змог вярнуць свайму народу свабоду, аднавіў дзяржаўнасць сваёй краіны і да 1935 года, застаючыся яе кіраўніком, ператварыў яе ў моцную еўрапейскую дзяржаву.

На здымку: *Юзэф Пілсудскі перад бітвай з бальшавікамі пад Варшавай у 1920 годзе.*

Іван МАКАЛОВІЧ.

ДАЙДЖЕСТ

В Афганистане погибла французская журналистка

Военные действия в Афганистане продолжаются.

Погибшая Джоан Сюттон, сотрудница Radio France International, вместе с другими иностранными журналистами находилась в составе конвоя, который был обстрелян сразу же после того, как он покинул ставку командования Северного альянса в провинции Тахар. По некоторым сведениям, среди журналистов есть раненые.

Это первый случай гибели иностранного журналиста в Афганистане с момента начала там боевых действий. Премьер-министр Франции Лионель Жоспен выразил свои соболезнования родным и близким журналистки.

Самолеты ВВС США нанесли удары по объектам на юге Ирака

Как сообщает государственное информагентство INA, в результате ударов по объектам в городе Басре, расположенному в 550 км к югу о Багдада, ранения получил один человек. Американские военные никак не прокомментировали это сообщение.

"Ассошиэйтед Пресс".

Югославский вице-адмирал сдастся военному трибуналу ООН

Бывший югославский вице-адмирал Миодраг Джокич, обвиненный в бомбардировке хорватского порта Дубровник в 1991 году, сдастся трибуналу ООН по военным преступлениям в ближайшие дни. Об этом сообщило информационное агентство Beta.

Джокич — один из четырех бывших югославских офицеров, обвиненных Гаагским трибуналом в смертях десятков мирных граждан в ходе бомбардировок Дубровника. Если это сообщение подтвердится, Джокич будет вторым из четверых, отдавшим себя под трибунал — первым сдался генерал-лейтенант Павле Стругар.

Сирия и США разошлись во взглядах на "Хезболлах"

Сирия и США разошлись во взглядах на статус ливанской экстремистской группировки "Хезболлах". Сирия настаивала на том, что не следует квалифицировать ее как "террористическую организацию". Госсекретарь США Колин Пауэлл заявил Фаруху аль-Шара, что, несмотря на несогласие, США хотят, чтобы Сирия использовала свое влияние на "Хезболлах" для ослабления конфликта с Израилем.

В Словакии выявлен третий случай коровьего бешенства

Болезнь обнаружена у коровы в одном из домашних хозяйств в южной части страны. Коровье бешенство — болезнь, которая может передаваться и человеку. С середины 1990-х годов, преимущественно в Британии, от бешенства умерли более 10 человек.

В результате наводнения на севере Алжира погибли 298 человек

В результате сильных ливней и наводнения, продолжающегося с прошлой пятницы в северных районах Алжира, погибли как минимум 298 человек и еще 294 получили ранения. Министр внутренних дел страны Нуреддин Зерхуни назвал бедствие "национальной катастрофой". Он призвал страны мира оказать помощь в преодолении последствий катастрофы. Вскоре кабинет министров соберется на антикризисное совещание, на котором попробуют подсчитать принесенный стихией ущерб и рассмотрят программу помощи более чем 5500 семьям, оставшимся без жилья.

Сильнее всего пострадала столица страны Алжир с населением в три с половиной миллиона человек, где были испорчены автодороги, с корнем вымыты деревья и повалены столбы электропередачи. Только в этом городе от наводнения погибли 224 человека, из которых 60 — только в одном квартале Баб-эль-Оуэд. Большинство погибших были раздавлены в обрушившихся на них домах, другие утонули или были убиты упавшими деревьями. Любая деловая активность в северных районах Алжира прекращена.

Сын Саддама Хусейна осудил экономическую политику Ирака

Старший сын Саддама Хусейна критикует политику иракского правительства в отношении гуманитарной программы ООН "Нефть в обмен на продовольствие", утверждая, что власти слишком сосредоточились на потребительских товарах. По мнению Удея Хусейна, Ирак импортирует гораздо больше частных автомобилей, чем это необходимо, вместо того чтобы ввозить в страну комплектующие и оборудование для предприятий, закрытых с 1991 года в связи с началом войны в Персидском заливе.

"Государство должно ограничить импорт потребительских товаров", — заявил Хусейн в докладе, представленном в начале этой недели в парламенте.

"Рейтер".

Удар цветами по лицу не повредил принцу Чарльзу

Принц Чарльз обратился к правительству Латвии с просьбой проявить снисходительность к Алине Лебедевой, ударившей его цветами по лицу в знак протеста против вступления Латвии в НАТО и войны в Афганистане. Принц подвергся "нападению" сразу после того как возложил венок к монументу, посвященному борцам за свободу Латвии.

Принц попросил не применять к 16-летней девушке, которой грозит максимальное наказание в 15 лет лишения свободы за "нападение на высокопоставленного представителя иностранного государства", неадекватного наказания. Пресс-центр принца Уэльского распространил заявление, в котором происшедший инцидент был назван "обычным" и сообщалось, что в результате нападения "принц не пострадал". Была выражена надежда, что наказание девушки не "будет чрезмерно суровым".

Отец девушки и ее учительница обратились к принцу Чарльзу с просьбой выступить в ее защиту, так как они опасаются, что латвийские власти применят к ней максимальное наказание.

"Си-Эн-Эн".

Театр зверей Дуровой эвакуирован из-за опасности разрушения

Спасатели эвакуировали работников и посетителей знаменитого уголка Дурова в Москве. Дело в том, что фундамент здания по улице Дуровой дал трещину, которую обнаружила администрация. Прибывшие спасатели решили освободить уголок от посетителей во избежание неприятностей. Возможно, причиной аварии стало то, что подвал здания уже давно затоплен водой, однако обращения к властям остались без ответа. Теперь предстоит решить весьма непростой вопрос — где разместить животных, артистов знаменитого Театра зверей.

ИТАР-ТАСС.

Объявлены семь финалистов конкурса "Автомобиль года"

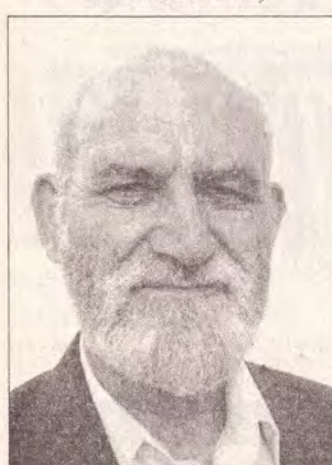
Жюри европейского конкурса "Автомобиль года" отобрало семь автомобилей-финалистов, которые будут бороться за звание лучшего автомобиля Европы 2002 года. Эти автомобили были отобраны из 29 претендентов путем голосования. Вот список финалистов (в произвольном порядке): Mini, Honda Civic, Peugeot 307, Fiat Stilo, Renault Laguna, Citroen C5, Jaguar X-Type.

"Лента.ru".

ДНЕВНИК ПОЛИТАРЕСТАНТА

Сахарный кризис

(Продолжение. Начало цикла 25 июля 2001 года.)

Валерий ЩУКИН, правозащитник

Среда, 8 августа, 58-й день

Направил второе заявление в медчасть о назначении курса физиотерапии.

* * *

Передали с воли кипятильник! Закончились мои трехнедельные мучения. Вот только кофе осталось на несколько чашек. Что ж, буду пить чай, хотя замена ой как не эквивалентна!

Четверг, 9 августа, 59-й день

Сокамерник с нижней койки весь в болячках. Как ни оберегайся — все равно контактируем: соприкасаются висящие на койке полотенца, сажусь на его кровать, задеваем друг друга в узком проходе, стираем в одном тазу, да еще холодной водой. Созданы идеальные условия для инфекции. Организм мой сопротивлялся полтора месяца, но в конце концов противнику (инфекции) все же удалось одолеть и меня.

Написал третье заявление на физиопроцедуры. На этот раз подействовало: отвели под ультрафиолетовые лампы.

* * *

Медсестра не разрешила мне раздеться догола: "Что я буду смотреть на Ваши прелести?". А я считал, что медики видят пациента, а не его "прелести".

Пытался рассказать в медчасти о вопиющем нарушении в тюремной бане норм санитарии и гигиены, а в ответ услышал: "А что мы можем сделать?"

Действительно, национальные нормативные акты (УИК, Правила ВРИУ) о прямых обязанностях медиков не пишут. Зато прямо и недвусмысленно записано об этом в обязательных для них маждународных нормативных актах (в частности, в статье 26 Минимальных стандартных правил обращения с заключенными).

* * *

В арестном корпусе новый воспитатель. Передача дел началась с очередной мягкой угрозы водворения меня в карцер за ношение бороды. Опять писал объяснительную, уже и не помню которую по счету.

Пятница, 10 августа, 60-й день

Вызвали на "ковер" к зам.начальника СИЗО. Подполковник бурно возмущался публикацией Марины Коктыш ("НВ" №145 от 9.08.01 г.). Мол, там все наврано. А в заметке всего одна неточность в отношении кипятильника: этот нагревательный прибор у меня не отнимали.

Но тюремщики сами виноваты. Информация к журналистке попала через третьи руки. Была бы у меня или у нее возможность пообщаться по телефону (под контролем режимного отдела разумеется) — "ноу проблемс". Тем более что тюремная администрация возможность такую предоставлять обязана. Этого требуют международные нормы:

— пункт 79: "Особое внимание следует обратить поддержанию и укреплению связей между заключенными и его семьей, которые представляются желательными и служат интересам обеих сторон";

— пункт 80: "...заключенным следует помогать поддерживать и укреплять связи с лицами и учреждениями, находящимися за стенами заведения, которые способны защитить интересы его семьи и способствовать его включению в жизнь после освобождения".

Аналогичные нормы установлены и в белорусском законодательстве. В частности, статья 86 (часть 2) УИК:

"В необходимых случаях, связанных с важными для осужденных событиями, а также для решения вопросов бытового и трудового устройства после освобождения, администрация может разрешить осужденному телефонный разговор до 15 минут с оплатой из личных средств осужденных. А за надлежащее выполнение обязанностей и дополнительный телефонный разговор (пункт 5 части 1 статьи 110 УИК). Порядок реализации данной нормы изложен в статье 147 Правил внутреннего распорядка ИУ.

"Может разрешить" в русском языке означает "имеет право разрешать". Но белорусские следователи и тюремщики в полном "неведении" относительно этого и трактуют данную запись как ничем не ограниченную вседозволенность: могу разрешить, а могу и нет. Разрешают только тем, кто пресмыкается перед ними.

* * *

Брр... увидел на своей одежде вошь. С омерзением осмотрел все, что на мне было надето. Слава Богу, больше не обнаружил. То была лишь лазутчица, вовремя обнаруженная и ликвидированная.

Гигиена сокамерника на нижней койке оставляет желать лучшего. И хотя заставляем его стирать, но делает он это скорее для нас, чем для себя. Вошь скорее всего приползла от него. Он же пользуется моими очками. Ну как не дать, если сокамерник газеты без очков не прочтет?

* * *

Опять обыск — пятый за месяц. Слышу разговор за дверью: можем план не выполнять — главное 18-я.

Вновь "нашли" лезвие. На этот раз в кармане моего пиджака. Радостно потребовали писать объяснительную. Написал: "Следующий раз рекомендую найти автомат!" И добавил устно: "Можете идти, я вас больше не задерживаю!".

Честно говоря, я вспылил, что бывает со мной очень редко. Администрация жодинского СИЗО наглядно продемонстрировала свое гулаговское нутро. Ведь на вешалке находилось пять или шесть предметов верхней одежды обитателей камеры. Мой пиджак по внешнему виду ничем не выделялся, для носки не использовался, не имел надписей или каких-либо иных меток. Тем не менее "сержант Пупкин" безошибочно определил владельца данной одежки.

"Обысканты", прекратив дальнейшие поиски, исчезли, а мне пришлось разбирать сваленное в кучу свое имущество, раскладывать документы, сворачивать туалетную бумагу, переворачивать на лицевую сторону рубашки, носки и прочие вывернутые наизнаку предметы одежды, зашивать растерзанный матрас и подушку, заворачивать в газету распотрошенные бульонные кубики... В общем, устранять последствия "мамаева" побоища.

* * *

Вошь — не единственная "радость" сегодня. На прогулке перед нами по коридору вальяжно шествовала крыса.

Суббота, 11 августа, 61-й день

Не дали сахара: сахарный кризис докатился и до тюрьмы.

Формально нас не ущемили. Вместо сахара в обед дали компот (без сахара). Замена вполне правомерна. Вот только от такой правомерности во рту слаще не стало.

* * *

Сахар — не единственная сегодняшняя пропажа: исчезло радио. То есть прекратилось вещание.

Воскресенье, 12 августа, 62-й день

Тюремщики вновь потребовали вставать, когда открывается дверь — даже написанные ими же правила нарушают. А неписаные просто-напросто на знают.

* * *

Второй день без сахара и радио!

Понедельник, 13 августа, 63-й день

После четырех месяцев отсидки ушел на УДО (условно-досрочное освобождение) сокамерник. А получил он полгода ареста за хищение куска сала. По пьянке зашел в дом через незапертую дверь. Соседа дома не оказалось, а на бутылку не хватало...

Уголовный кодекс классифицирует это как кражу с проникновением в жилище (статья 205, часть 3). Санкция статьи... от 5 до 10 лет с конфискацией имущества.

Перебор, как говорится, дальше некуда. Понимая это, суд приговорил преступника лишь к... шести месяцам ареста.

А если тот же кусок сала сокамерник украл бы со склада колхоза, то статья была бы 213-я, максимальный срок лишения свободы по которой в пять раз ниже.

О чем думали разработчики кодекса?

(Продолжение следует.)

ПАМЯЦЬ

Змоўшчыкі

Артур ВОЛЬСКІ, пісьменнік

Борка Карпаў, па школьнай мянушцы Рыжы, быў на год старэйшы за нас. Ён апынуўся ў адным класе з намі, застаўшыся на другі год у сёмым. Цыбаты, крыху няўклюдны, сапраўды рыжы. Нават ярка-рыжы. На сваю мянушку адгукаўся, як і на імя. Без крыўды. Дабрадушна. Толькі ўсміхаўся стрымана. Крыху, можа, збянтэжана. Вучыўся спачатку даволі паспяхова. Вядома, у другі раз праходзіў тую ж праграму. Потым пачаў патроху адставаць. Не таму, што няздольны. А таму, што заўсёды нечым быў заклапочаны. Жыў нейкімі сваімі, не школьнымі інтарэсамі. Не гарэзаваў, як іншыя. Не ганяў мячык на вялікім перапынку. Не падкідаў "маялку".

Аднаго разу Борка спазніўся раніцай на першы ўрок. Калі ж увайшоў, увесь клас на нейкае імгненне застыў у маўчанні. Потым пачуліся асобныя пахіхікванні. І ўрэшце выбухнуў рогат. Дзіва што. Борка-рыжы быў зусім не рыжы, а... зялёны! Так-так. І коратка пастрыжаныя валасы, і бровы набылі ў яго колер травы. Крыху кранутай подыхам восені. Ён стаяў у дзвярах, ніяк не рэагуючы на агульны рогат. Чакаў дазволу заняць сваё месца за партай. Але настаўнік адправіў яго дадому. І правільна зрабіў. Інакш заняткі ў гэты дзень былі б сарваныя.

Вось тады я і зразумеў, што Борка зусім не абыякавы да колеру сваіх валасоў. Да мянушкі. Да кепікаў. Гэта выклікала ў мяне пачуццё спагады. Больш я ніколі не зваў яго рыжым. І ён ацаніў гэта. Аднойчы нават запрасіў да сябе ў госці. На дзень нараджэння, як быццам.

Жыў Борка ў двухпавярховым доме па вуліцы Валадарскага. Недалёка ад таго месца, дзе яна, збегшы ўніз, перакрыжоўваецца з вуліцай Карла Маркса. Разам з маці ён займаў адзін пакойчык у камунальнай кватэры. Маці — невысокага росту жанчына з невыразным тварам. Заўсёды ў шэрым. З чыста белым каўнерыкам. І ў бедна абстаўленым пакойчыку таксама было чыста і ўтульна. Непафарбаваная падлога — як след нашараваная. Да белаты. Амаль да бляску.

Ці быў у Боркі бацька? Не ведаю. Не бачыў. І не чуў. А пытацца было няёмка. Раптам — бязбацькавіч? Ці, можа...

Рэпрэсіі тады пачаліся ўжо. У Толіка Талкачова, нашага аднакласніка, бацьку забралі. А быў жа ці то наркомам, ці то намеснікам наркома па нейкай там галіне прамысловасці. Толік ні з кім не дзяліўся сваёю бядою. І мы рабілі выгляд, што нічога не ведаем. Спачувалі. Талкачом перасталі зваць. Бачылі, як збялеў ён з твару. Змізарнеў неяк. І вочы прыпухлі. Відаць, начамі не спаў. Таму, напэўна, і вучыцца стаў горш. Хоць быў да гэтага ў ліку лепшых. І зусім не праз павагу да высокапастаўленага бацькі...

Знік, спачатку ненадоўга, а потым і назусім, настаўнік Шэўчык, які вёў у нас родную мову і літаратуру. Быў ён адным з найбольш паважаных у школе педагогаў. Не толькі дзяцей вучыў, але і падручнікі пісаў. І вось — не стала. І папаўзло па школе: нацдэм... вораг народа...

Крыху пазней у Маскве памёр Куйбышаў. Уся краіна, як паведамлялі газеты і радыё, апранулася ў жалобу. Над будынкамі афіцыйных устаноў былі вывешаны чырвоныя сцягі з чорнымі стужкамі. А тут... Пра гэта і сёння гаварыць няёмка. Але што паробіш. Што было, тое было. З песні, як кажуць, слова не выкінеш.

Адзін хлопец з паралельнага класа, гойсаючы на вялікім перапынку па калідоры, выгукнуў раптам прозвішча памерлага на свой манер. Хлопец быў басякаваты. Вечна трапляў у непрыемныя гісторыі. На гэты раз першую літару ў прозвішчы паплечніка вялікага правадыра ён замяніў на іншую. Блізкую па гучанні. І прозвішча сказілася да непрыстойнасці. Нікога з дарослых паблізу не было. Але назаўтра хлопец на заняткі не прыйшоў. І ніхто ў школе больш ніколі яго не бачыў. Знік. Бясследна знік.

Не памятаю ўжо, як звалі таго хлопца. Але мне і па сёння шкада яго...

Акрамя мяне, да Боркі прыйшлі яшчэ два хлопцы. З адным з іх — Пашкам Каленікам — я і да гэтага быў знаёмы. Разам у футбол гулялі ў суседнім двары. З другім я ўпершыню сустрэўся. Невысокага расточку. Хударлявы. Вельмі гаваркі. Невыразныя рысы твару чамусьці назаўсёды адбіліся ў маёй памяці. Як на слайдзе. А вось імя — выветрылася. Як жа звалі яго? Ці не Зяма? Хай будзе Зяма...

Размова спачатку не дужа клеілася. Потым і зусім згасла. Выратавала Боркава маці. Яна прынесла чайнік з варам, паставіла на дашчаны столік імбрык з заваркай, кубкі на сподачках, талерачку з "ракавымі шыйкамі". І пакінула нас. Не сказаўшы ні слова.

— Частуйцеся, хлопцы, — прапанаваў Борка, пераліваючы гарачую гарбату з кубка ў сподак. "Ракавыя шыйкі" — ласунак па тым часе спакусны. Дарма што танныя. Некалькі хвілін чуліся толькі нягучныя пацмокванні ды пасёрбванні. Нарэшце Борка адсунуў ад сябе парожні сподак і абвёў нас суровым поглядам.

— А ці ведаеце вы, — спытаўся ён глухаватым голасам, — што сталася з Шэўчыкам?

Мы маўчалі.

— А з Толікавым бацькам?

Мы маўчалі.

Борка спытаўся яшчэ і пра таго хлопца з паралельнага класа.

Мы маўчалі.

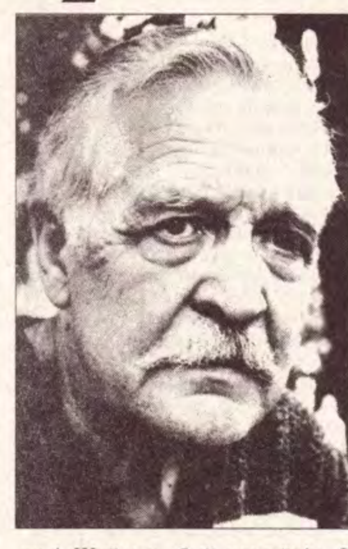
Борка глядзеў на нас. Дапытліва і цярпліва. А мы...

Мы маўчалі.

Хоць ведалі.

Ці здагадваліся.

Я асабіста мог дадаць да гэтага пераліку і роднага дзядзьку — мамчынага брата Якава. Ён,

як і Шэўчык, быў настаўнік. І таксама складаў падручнікі. І таксама знік. Назаўсёды. Шэўчыка, праўда, я сустрэў неяк. Падчас "хрушчоўскай адлігі". У Доме літаратара. Яму пашанцавала. Ён вытрымаў усе выпрабаванні. І вярнуўся. А дзядзька Якаў... Праз шмат гадоў пасля ягонага зняволення мама атрымала з адпаведных органаў адказ на свае бясконцыя запыты. "Памёр у выніку сардэчнай недастатковасці". І ўсё. Ні дзе пахаваны. Ні спачування...

Першы ачомаўся Зяма. І загаварыў. Хуценька-хуценька. Нібы баючыся, што яго перапыняць.

— А на радыёзаводзе, ведаеце, галоўнага інжынера забралі. За што? А вы паглядзіце, у каго ёсць прыёмнік, як на ім напісана. "Завод им.Молотова". А калі злітна прачытаць — што будзе?

Ён перачакаў крыху і сам жа адказаў:

— "Заводим Молотова"! Хто заводзіць? Ды яшчэ каго?!

Я не разумеў, ці асуджае ён няшчаснага галоўнага інжынера, ці спачувае яму.

А Борка зноў абвёў усіх суровым поглядам:

— Спадзяюся, што даносчыкаў сярод нас няма?..

Цукеркі скончыліся раней. А цяпер і вар у чайніку астыў. Мы пачалі развітвацца.

— Можа, у наступную нядзелю зноў збяромся? — прапанаваў Борка...

І мы збіраліся. Кожны тыдзень. Па нядзелях. У тым самым пакойчыку.

Не ведаю, як Пашка і Зяма, а я сваім бацькам нічога пра нашыя зборы не сказаў. Пасля арышту дзядзькі Якава становішча ў сям'і і без таго было напружанае.

Размовы нашы былі зусім не дзіцячыя. Хаця па-дзіцячы наіўныя. Пра бясконцыя арышты. Пра галечу, у якой жыла большасць людзей. Пра ўкраінцаў, што ратаваліся ў нас ад голаду. Пра Сталіна. Ён для нас ужо не быў "любімым бацькам". І мы не зайздросцілі Мамлакат Нахангавай, сфатаграфаванай на руках Іосіфа Вісарыёнавіча.

Спачатку я адчуваў сябе ніякавата. Мне было сорамна. З год таму ў піянерскім часопісе "Іскры Ільіча" быў змешчаны мой верш. Першы мой верш у друку. І прысвячаўся ён менавіта яму — Сталіну. Хоць і да сустрэч у Боркі мяне ўжо наведвалі горкія сумненні. І тым не менш... Я даў сабе слова, што больш ніколі не стану крывіць душой...

Каюся. Слова сваё не стрымаў. Не хачу спасылацца на тое, што час быў такі, што і многія іншыя пісалі. Амаль усе. І не такія, як я. Навошта гэта? Кожны ў адказе за сябе самога. Перад людзьмі. І перад небам. Таму не варта шукаць падстаў дзеля самаапраўдання. Грэшны — пакайся. Бог даруе. Людзі могуць не дараваць. А Бог даруе. Ён добры...

Набліжалася свята. Сёмае лістапада. Я ўжо ведаў, што ніякага штурму Зімняга ў семнаццатым годзе не было. Так, пастралялі крыху. І славутага залпа "Аўроры" таксама не было. Адзін гарматны стрэл. Халастым зарадам. Пра гэта мне бацька расказваў. Пад сакрэтам. А ён быў сведкам падзей тае начы ў Петраградзе...

Борка прапанаваў нам сабрацца і адзначыць гэты дзень па-свойму.

— Мама, — сказаў ён, — у начной змене...

Загадзя распрацаванай задумы ў нас не было. Як звычайна, астывала ў кубках гарбата. "Ракавыя шыйкі", вызваліўшыся ад непрывабных абгортак, спяшаліся ў рот. І раптам...

Раптам на парозе вырасла постаць вайскоўца. На ім была навюткая, ладна падагнаная гімнасцёрка з лейтэнанцкімі кубікамі ў пятліцах. Туга зацягнуты камандзірскі рэмень падтрымлівала бліскучая партупея. Пры баку, пад правай рукой вісела кабура. У мяне аж сэрца ёкнула. І, думаю, не толькі ў мяне. Адзін Борка знешне заставаўся зусім спакойны. Ён падняўся насустрач лейтэнанту.

— Уваходзьце... Са святам вас...

— І вас са святам, — прыязна заўсміхаўся лейтэнант.

Як высветлілася, з выпадку свята ён атрымаў магчымасць наведаць пасля парада сваю знаёмую. А жыла яна ў суседнім ад Боркавага пакоі. На гэты момант дома яе не было. Вось ён і вырашыў пастукацца да суседзяў. Трэба ж недзе перачакаць...

Борка зірнуў запытальна на нас. Потым паважным жэстам гаспадара запрасіў нечаканага госця да стала. Той ахвотна прыняў запрашэнне.

Лейтэнантавы кішэні аказаліся даволі ёмістыя. На стале з'явілася бутэлька гарэлкі. А да нашых нязменных "ракавых шыек" далучыліся каўбаса ды сыр. Хлеб знайшоўся ў Боркавай гаспадарцы.

Шчодры госць напоўніў гарэлкай свой кубак. З беражком. Плеснуў і ў іншыя. На донца. Потым узняўся і ўрачыста прамовіў:

— За нашу несакрушымую Красную Армію — ура!

Акрамя Пашкі, ніхто з нас да кубкаў не дакрануўся. Затое на закусь навалілся даволі дружна. Лейтэнанта гэта ніколечкі не турбавала. Ён піў, не зважаючы на нас. І амаль не закусваў. Так, паднясе да носа скарынку, панюхае. І ўсё тут. Неўзабаве заспяваў. Пра тую самую Кацюшу, што выходзіла на высокі бераг, на круты. Мы, падміргваючы па-змоўніцку адзін аднаму, падпявалі. Як маглі.

Лейтэнант хмялеў. Даволі хутка. Відаць, да гэтага прыкладаўся.

— А гдзе ж гэта мая Кацюша запрапасцілася? — прамармытаў ён нарэшце. Не пачуўшы адказу, апусціў галаву на рукі і засоп. Як сядзеў. За сталом.

І тут Пашка паказаў вачыма на кабуру. А ў вачах — незвычайны бляск. Ці то ад глыточка спіртнога, ці то ад рызыкоўнай задумкі.

— А як? — ледзь чутна прашаптаў Борка. Не губляючы, аднак, ураўнаважанага выгляду. Замест адказу Пашка зрабіў пальцамі правай рукі знак, быццам стрыжэ нажніцамі. У Зямы вочы на лоб палезлі. Я сядзеў і не варушыўся. А Борка падаўся да таго месца, дзе на цвіку, усаджаным у сцяну, віселі вялікія кравецкія нажніцы. Ступаў ён ціха-ціха. На пальчыках...

У гэты самы момант пачуўся стук у дзверы. У пакой увайшла мажная ружоващчокая дзяўчына ў расшпіленым паліто.

— Эх ты, камандзір, сказала з дакорам, але лагодна. — Набраўся ўжо. Добра, што запіску ў дзвярах пакінуў...

Яна ўхапіла лейтэнанта пад пахі і павалакла з пакоя.

— Шкада, — прамовіў Пашка, калі мы ачомаліся ад страху.

— Чаго табе шкада?! Чаго табе шкада!? — засіпеў Зяма. — Не хапала яшчэ, каб...

— Не крычы, — перапыніў яго Борка, хаця той зусім і не крычаў. — Зброя спатрэбілася б...

— Ды хіба ён не здагадаўся б, хто ўкраў наган? — уступіў у размову і я.

— Гэта не крадзеж, а...

Канчаткова вызначыць, што б гэта было, Борка не паспеў. Зяма бразнуў дзвярыма і пабег...

Ні ў наступны раз, ні цераз наступны Зяма на нашы зборы не прыходзіў. Толькі тыдні праз тры мы зноў убачылі яго ў Боркі. З выгляду ён неяк змяніўся. Быццам быў настрашаны нечым ці некім.

— Што з табой? — пацікавіўся я, прыйшоўшы апошнім.

— Быў там, — адказаў ён ціха, націскаючы на слова "там".

— Дзе — там? — не зразумеў я.

Борка глянуў на мяне з дакорам. А Пашка склаў пальцамі абедзвюх рук нешта падобнае на краты.

Зяма на гэты раз не малаціў языком, як звычайна. Гаварыў павольна. Запінаючыся. З ягонага збіўлівага аповяду мы зразумелі, што ён быў выкліканы "туды". Хто выклікаў? Навошта? Мы не пыталіся. Тое, што ён нібыта бачыў "там", поўніла нашы сэрцы жахам. Мне ўяўляліся змардаваныя, ледзь жывыя вязні. Сінія ад пабояў твары. Хлопец нашага прыблізна ўзросту з абдзёртай скурай на вуснах...

"Гэткае можа чакаць і цябе" — прашаптаў мне мой унутраны голас...

У Пашкі быў старэйшы брат Арсень. Юнак разумны, смелы, нават рызыкоўны. Хадзілі чуткі, што ён быццам бы ў нейкай сур'ёзнай афёры ўдзельнічаў. Ці то ў буйным крадзяжы, ці то ў абрабаванні. Да ягонага слова прыслухоўваліся ўсе хлопцы з бліжэйшых вуліц. А можа, і не толькі з бліжэйшых. Дык вось, гэты самы Арсень і перадаў праз Пашку, каб мы больш не збіраліся. Каб забыліся нават, што ведаем адзін аднаго.

— Што ж, — сказаў разважлівы Борка, — так, можа, будзе лепей.

Неўзабаве я з'ехаў у Віцебск і паступіў у мастацкую вучэльню. Сувязь са "змоўшчыкамі" абарвалася. А ў хуткім часе пачалася вайна...

Шмат пазней, недзе ў шасцідзесятых, я стаў дырэктарам Тэатра юнага гледача. Рыхтавалася, памятаю, нейкая важная прэм'ера. Каб своечасова ўправіцца з мастацкім афармленнем, давялося запрасіць мастака-дэкаратара з опернага тэатра.

Уваходжу ў вялікую залу, называную ёлачнай. Там звычайна навагоднія ёлкі праводзіліся. А цяпер — на падлозе разаслана вялізнае палатно для жывапіснага задніка. Мне трэба паглядзець, як распісвае яго запрошаны майстар. Ці паспее да вызначанага тэрміну? І што ж? У мастаку, які завіхаўся над палатном з вялікім пэндзлем, пазнаю... Каго б вы думалі?.. Пашку! Таго самага Пашку Каленіка. Ён моцна змяніўся з выгляду. Стаў сапраўдным мужчынам. Шыракаплечым. З дужымі рукамі. Але я пазнаў яго адразу. Тыя ж самыя вочы з прыхаванай гарэзінкай. Тая ж самая іранічна-ветлівая ўсмешка.

Мы, вядома, прыгадалі свае школьныя гады. І пра тое, што напаткала нас у далейшым. Ад Пашкі я даведаўся, што Борка Карпаў таксама жывы. Займаецца культурна-асветніцкай дзейнасцю. У Міры, як быццам. Што сталася з Зямам, ці як яго звалі, невядома...

З Боркам Карпавым мне сустрэцца так і не давялося. Хоць у Міры бываў. І неаднойчы. Ды і з Пашкам Каленікам больш мы не бачыліся. Неяк не выпадала. Розныя інтарэсы. Розны асяродак знаёмстваў. Не ведаю нават, ці жывыя яны цяпер. Але ніколі не забуду, як Пашка, ужо развітваючыся, спытаўся:

— А таго лейтэнанта з наганам памятаеш?

Я сцвярджальна кіўнуў галавою.

— Дзякуй Богу, што так усё скончылася, — зусім сур'ёзна, без гарэзінкі ў вачах прамовіў Павел.

Да гэтага, гаворачы пра нашых сяброў, мы абыходзілі прычыну, якая звяла нас у рызыкоўны гурток. Сталіна ўжо не было. Але гаварыць адкрыта?.. Час не наспеў. Страх яшчэ не пакінуў нашы душы.

І сапраўды — дзякуй Богу! І за тое, што зберог нас тады. І за тое, што сёння мы маем магчымасць гаварыць пра ўсё гэта адкрыта.

ПРЭМ'ЕРА

Спектакль для няканчаных людзей

У Купалаўскім тэатры — чарговая прэм'ера. Спектакль "Кім" па п'есе Аляксея Дударава ў выкананні рэжысёра Аляксандра Гарцуева.

Як гаворыць сам рэжысёр, спектакль пра каханне. Каханне мужчыны да жанчыны. Брата да сястры. Сына да бацькі. І пра адсутнасць гэтага пачуцця ў нашым жыцці.

"П'еса светлая, можа быць, нават крыху меладраматычная, — тлумачыць Гарцуеў за некалькі гадзін да прэм'еры. — У нейкім сэнсе нагадвае "мыльную оперу". Але, на мой погляд, гэта проста сучасная гісторыя людзей, якія знаходзяцца на розных сацыяльных ступенях. Ён — багаты. Яна — надта бедная. Паміж імі ўзнікае пачуццё ўзаемнага прыцягнення".

Драматург Аляксей Дудараў, калі цікавіўся, як ідзе праца над "Кімам", пытаўся ў Гарцуева: "Ты мне скажы адно: слёзы будуць?" Слёзы, на думку вядомага драматурга, адзінае сапраўднае, што засталося ў гэтым жыцці. Калі чалавек здольны плакаць, гэта яшчэ, кажучы па-руску, няконченый чалавек.

Падчас другой дзеі спектакля многія сапраўды шморгалі насамі. Але потым, стоячы ў чарзе ў гардэроб, дзівіліся, чаму ў рэшце рэшт усё так добра скончылася. Чаму яна не памерла, а яго не забілі.

Відаць, некаторыя з нас, прызвычаіўшыся да паўсядзённай жорсткасці, развучыліся верыць у казкі пра каханне і хэпі-энд.

Але хіба дрэнна, калі няхай нават на тэатральнай сцэне адбываецца тое, чаго падчас так не хапае ў сапраўдным жыцці?..

Марына КОКТЫШ.

На фота: *рэжысёр Аляксандр Гарцуеў.*

СПАРТЫЎНЫ АГЛЯД

Беларускія лыжніцы ўпершыню ў гісторыі алімпіяд паспрабуюць змагацца за медалі!

Чым бліжэй да нас старт гульняў у Солт-Лейк-Сіці, тым часцей мы атрымліваем сенсацыйныя паведамленні аб ходзе падрыхтоўкі да іх беларускіх алімпійцаў. Першай здзівіла нас зборная біятланістак, якая амаль цалкам аднавіла свой склад, пазбавіўшыся ад мясцовых дзяўчат і запрасіўшая на дапамогу мала вядомых "старэйшых сясцёр" з Расіі.

Такую ж камбінацыю зрабіла кіраўніцтва Мінспорту рэспублікі ў адносінах да галоўнай каманды лыжніц. Надакучыла, відаць, чакаць поспехаў ад дамарослых спартсменак, таму і вымушаны былі зноў пайсці з працягнутай рукой да суседак. Там гэтых лыжніц — хоць гаць гаці. Так многа, што нават алімпійскія чэмпіёнкі не тое што ў першую каманду трапіць не могуць, а ў запасную не трапляюць. Напрыклад, Святлана Нагейкіна, якая па выніках мінулага сезона займае ў нацыянальным рэйтынгу сваёй краіны толькі чацвёртае месца, не можа разлічваць на паездку ў Амерыку. Больш таленавітыя і, галоўнае, маладзейшыя лыжніцы проста не даюць ёй шанцу.

Маглі застацца за бортам Алімпіяды і сёстры Зяцікавы — Вера і Наталля, якія займаюць у Расіі адпаведна 10-е і 11-е месцы ў спісе. Вось і ўзнікла яшчэ ў мінулым сезоне ідэя паехаць у Беларусь, змяніць сваё грамадзянства і такім чынам прабіцца ў Злучаныя Штаты.

Спартсменкі хуценька звярнуліся ў выканкам Міжнароднай лыжнай федэрацыі, які даў "дабро". Яму ж без розніцы. Галоўнае, каб было падчас спаборніцтваў такога рангу больш канкурэнцыі ды барацьбы, што так вабіць гледачоў. Засталося атрымаць яшчэ згоду з боку Міжнароднага алімпійскага камітэта, але гэта фармальнасць.

Такім чынам, названая троіца ды яшчэ адна расіянка — Алена Калугіна, як гавораць, без пяці хвілін — нашы з вамі суайчынніці!

Каб усё было прыстойна, той жа Мінспорту Беларусі аб'явіў, што спартсменкі вырашылі пераехаць да нас з мэтай пазбегнуць "несправядлівасці". Чыноўнікі ад спорту запэўніваюць, што дзверы для беларускіх лыжніц не зачынены, што хутка адбудзецца сур'ёзны адбор, і калі мясцовыя "прымы" здолеюць прайсці яго лепш за "легіянерак", дык у Амерыку паедуць яны. Смешна, спадары! Ні для каго ж не з'яўляецца сакрэтам, што квартэт расійскіх "выратавальніц" мацнейшы за нашых.

Пад шумок з пераходам кіраўніцтва "выбілі" дадатковыя грошы на падрыхтоўку жаночай зборнай. А мне чамусьці здаецца, што гаворка ідзе пра звычайны аванс. Хто ж паедзе за проста так?

Што "свеціць" на Алімпіядзе новаспечаным зямлячкам? У індывідуальных гонках, пры ўсёй павазе да іх, практычна нічога нельга зрабіць, калі толькі Нагейкіна што-небудзь пакажа на 30-кіламетровай дыстанцыі класічным стылем. У жаночай эстафеце можна паспрабаваць увайсці ў заліковую васьмёрку. Пашанцуе — узняцца яшчэ вышэй... Калі не перашкодзяць лыжніцы з алімпійскіх каманд, напрыклад, Арменіі ці Трынідада і Табага. Хто ведае, можа, і яны "падабралі" каго-небудзь з расійскіх чэмпіёнак? Іх там хопіць не на адну зборную.

Усе мы жадаем поспехаў беларускім алімпійцам. Аднак у нашым спорце такая гісторыя ўжо была. І зусім нядаўна. Год таму, на аўстралійскай Алімпіядзе, калі сярод барцоў паявілася шмат расіян, якія дагэтуль у сваёй краіне займалі толькі трэцяе-чацвёртае месцы... Што атрымалася з незвычайнага эксперыменту — мы добра ведаем.

Беларуская дружына плануе выступіць на Алімпіядзе ў дзевяці відах праграмы з пятнаццаці. Дзіўна, чаму не болей? Зразумела, кёрлінг ці сноўборд — справа для нас далёкай будучыні. А вось чаму ігнаруем гарналыжны спорт, сані? Што, у Расіі нельга пазычыць каго-небудзь? Акрамя біятланістак і лыжніц, карыстаемся ж мы паслугамі расійскіх майстроў фігурнага катання і шорт-трэка...

Беларускай Федэрацыі футбола прапанавалі жыць па міжнародных нормах

Яна вымушана была правесці працоўны сход і запрасіць на яго кіраўнікоў усіх падраздзяленняў.

Патрабаванні, якія распрацавала Міжнародная федэрацыя футболу, былі зроблены пад націскам Еўрасаюза. Яны, у нейкім сэнсе, маюць "рэвалюцыйны" накірунак.

Так, згодна з дакументам, усе клубы павінны прайсці ліцэнзаванне (спачатку ў вышэйшай лізе, потым — у астатніх), што, на думку распрацоўшчыкаў, значна павысіць узровень футболу на месцах.

Кожная з каманд зараз мусіць мець пры сабе не менш за тры маладзёжныя калектывы (ад 12 да 18 год — да 50 чалавек), якім належыць рэгулярна гуляць у нацыянальных першынствах. Таксама трэба мець асабісты стадыён з сучаснай інфраструктурай, умяшчальнасцю не менш як 3 тысячы гледачоў, наладзіць спецыяльную асвятляльнасць, каб мець магчымасць весці тэлетрансляцыю ў вячэрні час. Спартыўная пабудова павінна адпавядаць усім нормам патрабаванняў еўрапейскай федэрацыі. Кожны галоўны трэнер абавязаны атрымаць ліцэнзію УЕФА.

Нічога жахлівага тут няма, хаця пры нашай татальнай беднасці перааснасціць стадыёны будзе вельмі цяжка, як і стварыць фарм-клубы. Вось чаму не ўсе былі аднагалосна "за". Аднак выконваць усё роўна прыйдзецца. У супрацьлеглым выпадку ФІФА наш футбол будзе непатрэбны.

Нечакана вызначылася, што Устаў беларускай федэрацыі не можа даць згоду на некаторыя з прапанаваных правіл і таму БФФ тэрмінова прыйдзецца нешта меняць.

Ці здолеюць нашы "крыўдзіцелі", футбалісты зборнай Украіны, трапіць на WORLD CUP-2002?

У пяці еўрапейскіх краінах адбыліся першыя матчы раунда плэй-оф паміж нацыянальнымі зборнымі, якія аспрэчваюць апошнія пуцёўкі на чэмпіянат свету ў Японію і Паўднёвую Карэю. Відавочна, найбольш цікавым з іх для беларускіх аматараў стаў паядынак у сталіцы Украіны паміж гаспадарамі і зборнай Германіі. Як вядома, пытанне аб другой камандзе пятай адборачнай еўрапейскай групы, дзе выступалі беларускія футбалісты, вырашылася толькі ў апошнім туры спаборніцтваў. На жаль, на карысць украінцаў.

Паядынак у Кіеве завяршыўся ўнічыю — 1:1. Абаюдавострая гульня з вялікай колькасцю галявых момантаў магла прынесці перамогу кожнаму з калектываў. Успамінаецца момант каля варот гаспадароў, які як дзве кроплі вады быў падобны на сітуацыю, што адбылася ў сустрэчы барысаўскага БАТЭ і салігорскага "Шахцёра" ў чэмпіянаце Беларусі, калі арбітр не залічыў гол: здавалася, і тут мяч таксама перасек лінію варот...

Галоўная высноўа асабіста для мяне з гэтага матча такая: футбалісты Валерыя Лабаноўскага, нягледзячы на нічыйны вынік у хатнім матчы, па ўзроўні гульні не абавязкова павінны ўступіць немцам у гасцях. Каб упэўніцца ў гэтым, нам трэба дачакацца 14 лістапада.

Вынікі астатніх сустрэч: Ірландыя—Іран 2:0, Аўстрыя—Турцыя 1:0, Бельгія—Чэхія 1:0, Славенія—Румынія 2:1.

Амаль па Леніну жывуць і працуюць беларускія штангісты: лепш менш, ды лепш!

На высокай ноце завяршылі спартыўны сезон беларускія асілкі. У Турцыі на чэмпіянаце свету па цяжкай атлетыцы яны выступілі толькі ў чатырох вагавых катэгорыях з васьмі, але здолелі двойчы ўзняцца на п'едэстал.

З новым сусветным рэкордам званне мацнейшага на планеце заваяваў 23-гадовы бабруйчанін Генадзь Аляшчук. Той самы, які быў на Алімпіядзе ў Сіднеі толькі трэцім, паказаўшы са сваімі сапернікамі, грэкам і балгарынам, аднолькавы вынік і прайграўшы ім толькі па меншай асабістай вазе ў 380 і 120 грамаў!

Таксама з юніёрскага ўзросту на "дарослы" памост упэўнена трапіў і 22-гадовы мазыранін Аляксандр Анішчанка, які стаў бронзавым прызёрам.

Засталіся на гэты раз без узнагарод Віталь Дзярбянёў і Алег Ляшко, хоць іх выступленні трэба прызнаць таксама ўдалымі.

На мінулай Алімпіядзе беларускія цяжкаатлеты набылі дзве "бронзы", што многімі расцэньвалася як буйная сенсацыя. А зараз вызначылася: тады былі толькі першыя крокі ў напрамку да далейшага трыумфу!

Сёлета беларускія майстры "жалезнай" гульні падчас выступлення на розных сусветных і еўрапейскіх форумах здолелі выйграць ажно 37 (!) медалёў рознай якасці. Здаецца, "залатыя" перыяд часу Леаніда Тараненкі і Аляксандра Курловіча зноў вяртаецца на Беларусь!

Добрае месца ў сусветным рэйтынгу па настольным тэнісе ва Уладзіміра Самсонава?

Да пачатку розыгрышу Кубка свету ў Італіі мінчанін быў толькі сёмым. І не было падстаў узняцца вышэй, таму што ён атрымаў траўму, хаця і здолеў выйграць у сваёй групе. У чвэрцьфінале Самсонаў перамог грэка, потым чацвёртую ракетку — спартсмена з Тайваня, і ў фінале яму супрацьстаяў лепшы ігрок планеты кітаец Ван Лі Цін. У чатырох сетах Уладзімір пераадолеў і гэтага грознага тэнісіста.

Тры гады таму беларус ужо быў лепшым у свеце і, відаць, зусім не супраць паўтарыць свой поспех.

Уладзімір ДАЎЖЭНКА.

ЭВРИКА!

Террористы не смогут управлять самолетом

Американская авиакосмическая компания Honeywell работает над созданием системы автоматического управления самолетом, которая обещает полностью исключить возможность как случайного, так и преднамеренного столкновения с небоскребом. Если бортовой радар сообщит об опасном сближении воздушной машины с высотным зданием, компьютер немедленно отдаст автопилоту команду изменить курс и обогнуть препятствие. По замыслу конструкторов, эту систему будет невозможно отключить ни с земли, ни из пилотской кабины. Она не прекратит работы, даже если террористам удастся захватить авиалайнер либо диспетчерскую службу аэропорта.

Витамины С, Е и долголетие

Американские ученые получили дополнительные данные, подтверждающие теорию, согласно которой витамины С и Е способствуют долголетию, поскольку обезвреживают опасные для организма свободные радикалы. Сотрудники Института геронтологии имени Бака провели серию экспериментов на генноинженерных мышах, неспособных вырабатывать фермент, нейтрализующий свободные радикалы. Обычно такие животные погибают в семидневном возрасте, однако большие дозы антиоксидантов дали им возможность прожить около месяца. Эти результаты опубликованы на страницах Journal of Neuroscience.

По раку — 2С4

В лос-анджелесском медицинском центре Cedars-Sinai начался первый этап клинических испытаний противоракового препарата 2С4, созданного биотехнологической корпорацией Genentech. Опыты с использованием клеточных культур и лабораторных животных показали, что это лекарство в несколько раз тормозит интенсивность роста злокачественных опухолей предстательной железы.

Открытие в Техасе

Древнейшие одноклеточные организмы, которые называют сине-зелеными водорослями или цианобактериями, обладают способностью к синтезу целлюлозы. Это открытие ученых из Техасского университета может стать первым шагом на пути создания генетически модифицированных цианобактерий, которые будут производить целлюлозу в промышленных масштабах.

Вторник, 13 ноября

Техническая профилактика до 15.00

БТ

15.00, 18.00, 00.35 Новости.
15.15 "Дэнни, расскажи мне историю". Док. сериал (Международный Французский Канал).
15.25 "Все на орбиту!" Познавательный сериал для детей (Международный Французский Канал).
15.35 "Маленькие Эйнштейны". Сериал для детей (Германия).
16.10 "Пять чудес".
16.20 "5 х 5". Информационно-развлекательная программа для старшеклассников.
17.00 **"Страсти"**. Сериал (Италия).
18.20 Зона Икс.
18.30 "Москва — Минск".
18.45 **"Дети на деревьях"**. Худ.фильм (Международный Французский Канал)..
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама. Информационный канал.
21.45 **"Терминатор-2. Судный день"** (США).
24.00 Спорт-курьер.
00.10 Ток-шоу "Дела житейские".

ОРТ

08.00, 11.00, 14.00 Новости.
08.15 **"Земля любви"**. Сериал.
09.15 **"Следующий"**. 1-я серия.
10.20 "С легким паром!".
10.50 Библиомания.
14.15 Семь бед — один ответ.
14.35 Царь горы.
15.00 **"Вечный зов"**. Сериал.
16.00 Большая стирка.
17.00 Вечерние новости.
17.25 Сериал **"Ускоренная помощь"**.
18.00 **"Земля любви"**. Сериал.
19.00 "Слабое звено".
20.00 Время.
20.35 **"Следующий"**. 2-я серия.
21.40 Кремль-9. "Главный бастион". 1-я серия.
22.30 Ночное "Время".
23.00 Цивилизация.
23.30 "Ночная смена".

РТР

08.00, 10.00, 16.00,19.00 Вести.
08.15 Телесериал **"Московские окна"**.
10.30 **"Санта-Барбара"**. Телесериал.
16.30 Комедия **"Раз на раз не приходится"**. 1987 г.
18.00 Телесериал **"Московские окна"**.
19.35 Местное время. Вести — Москва.
19.55 Детективе **"Маросейка, 12. Прощай, полицейский"**. 2001 г.
22.00 Вести + Подробности.
22.30 Местное время. Вести — Москва.
22.45 **"Теракты в Америке: поиски причин"**. Док. фильм (США).
23.40 Комедия **"Сладкий и гадкий"** (США). 2000 г.
01.25—01.28 Прогноз погоды.

КУЛЬТУРА

07.05, 11.30, 15.00, 17.30, 23.00 Новости культуры.
07.30 **"Гобсек"**. Худ.фильм.
09.15 Золотой пьедестал.
09.40, 15.35 Документальный экран.
10.35 В вашем доме.
11.45 **"Позови меня в даль светлую"**. Худ.фильм.
13.30 Вместе с Фафалей.
13.45 Дело житейское.
14.15 Власть факта.
14.30 Сценограмма.
15.10 **"Готовы или нет"**. Сериал.
16.30 "Российский курьер".
17.00 Археология.
17.50 Дворцовые тайны.
18.15 **"Будденброки"**. Сериал.
19.15 Портреты художников.
19.45 Спокойной ночи, малыши!
20.00 "Тринадцать плюс". Академик Николай Семенов.
20.40 **"Храбрец"**. Худ.фильм.
22.30 Форма.

НТВ

05.00, 05.30, 06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 09.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00, 23.05 Сегодня.
05.10, 06.20, 13.30, 17.40 Криминал.
05.20, 07.15 Впрок.
05.35, 06.40, 13.45 Афиша.
05.40, 07.25 Наши любимые животные.
05.45, 06.45, 07.45 Пять минут с Новоженовым.
05.50, 06.50 Большие деньги.
06.35, 07.40 Карданный вал.
07.55, 21.55 Сериал **"Скорая помощь"**.
09.25, 20.00 Алчность.
10.10 Шоу Елены Степаненко.
11.25 Детектив **"Полицейские"**. 2-я серия.
13.50 Сериал **"Графиня де Монсоро"**.
15.30 Сериал **"Салон красоты"**.
16.30, 18.55 Детектив **"День рождения Буржуя-2"**.
18.35 Герой дня.
23.30 Гордон.

TV-6

05.45, 14.35, 17.40, 00.25 Дорожный патруль.
06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 20.00 Сейчас.
06.10, 06.40, 07.10 День за днем.
07.40, 20.35 Тушите свет.
07.50 Назло.
08.25, 18.45 Сериал **"Тайны следствия"**.
09.25 "Без галстука".
10.25 "Забытый полк".
11.25 Катастрофы недели.
12.20, 14.25 Телемагазин в Минске.
13.15, 17.05, 22.40 "За стеклом".
14.55 100 чудес света.
16.30 Сериал **"Самые громкие преступления XX века"**.
20.50 Сериал **"Улицы разбитых фонарей II"**.
22.00 Грани.
23.30 "Без протокола".

СТВ+RenTV

06.00 "Икс-мен". Мультсериал.
06.30 "Шкодливый пес". Мультсериал.
07.00 **"Таинственные рыцари Тир На Ног"**. Сериал.
07.30 **"Мурашки"**. Сериал.
08.00 Международные спортивные новости на СТВ.
08.15 Новости СНГ.
08.30 "Автопанорама".
08.45 "Премьер-парад "Столичный".
08.50 "Виртуальный мир".
09.00 **"Пауки-2"**. Фильм ужасов.
11.30 "Перекресток". Музыкально-развлекательная программа.
12.00, 15.00, 18.00 Новости СТВ.
12.15 "Случайный свидетель".
12.45 **"Пятый угол"**. Сериал.
14.00 **"Секретные материалы"**. Сериал.
15.15 Кулинарные рецепты от ресторана "Лесной".
15.30 **"Мурашки"**. Сериал.
16.00 "Шкодливый пес". Мультсериал.
16.30 "Икс-мен". Мультсериал.
16.55 "Чертенок". Теленовелла.
18.15 Международные спортивные новости на СТВ.
18.30 "Здравствуйте, доктор!"
18.45 "Автопанорама".
19.00 "Тема дня". Планерка в мэрии.
19.10 "Премьер-парад "Столичный".
19.15 "Вечарніца".
19.30 **"По следу маньяка"**. Триллер.
21.40 **"Пятый угол"**. Сериал.
23.00 Новости "СТВ — 24 часа".
23.30 "Виртуальный мир".
23.45 **"Свет женщины"**. Драма.
01.50 "Ночной разговор с Алексеем Лушниковым".

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: (017) 206-68-71.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: 206-69-04.
E-mail : nv@irex.minsk.by
http://nv.promedia.minsk.by

Індэкс 63222.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыя матэрыялы не рэцэнзуе і не вяртае, права ўступлення ў перапіску пакідае за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Рэгістрацыйнае пасведчанне №246. Нумар газеты надрукаваны з дыяпазітываў у ПП "Мэджык". Адрас: г. Мінск, вул. Кнорына, 50. Падпісаны ў друк у 15.00. Фармат А-2. Тыраж: 40 170 экз. Заказ № 894.